Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (viies koda)

27. aprill 2016*

Direktiiv 2004/17/EÜ — Vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektori riigihankemenetlused — Rakendusotsus teatavate Austria postiteenuste väljajätmise kohta direktiivi 2004/17 kohaldamisalast — Direktiivi 2004/17 artikkel 30 — Põhjendamiskohustus — Ilmne hindamisviga

Kohtuasjas T-463/14,

Österreichische Post AG, asukoht Viin (Austria), esindajad: advokaadid H. Schatzmann, J. Bleckmann ja M. Oder,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: A. Tokár ja C. Vollrath,

kostja,

mille ese on nõue tühistada osaliselt komisjoni 2. aprilli 2014. aasta rakendusotsus 2014/184/EL teatavate Austria postiteenuste väljajätmise kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/17/EÜ (millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused) kohaldamisalast (ELT L 101, lk 4) osas, milles seda direktiivi kohaldatakse jätkuvalt Austrias osutatavate teatud postiteenuste riigihangete suhtes,

ÜLDKOHTU OTSUS (viies koda)

koosseisus: koja president A. Dittrich (ettekandja), kohtunikud J. Schwarcz ja V. Tomljenović,

kohtusekretär: ametnik S. Bukšek Tomac,

arvestades kirjalikus menetluses ja 29. oktoobri 2015. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

Vaidluse taust

1 Hageja Österreichische Post AG on Austria õiguse alusel asutatud aktsiaselts, mille kapitalist 52,80% kuulub Österreichische Industrieholding AG-le, mille ainuomanik on Austria Vabariik. Hageja osutab postialast täisteenust ja pakub sellega seotud teenuseid ja töid eelkõige Austria Vabariigi territooriumil ning Austria seaduses on teda nimetatud universaalteenuse osutajaks.

2 Hageja saatis Euroopa Komisjonile 30. septembri 2013. aasta kirjaga Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiivi 2004/17/EÜ, millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused (ELT L 134, lk 2; ELT eriväljaanne 06/07, lk 19), artikli 30 lõike 5 kohase taotluse, millele olid lisatud erinevad eksperdiarvamused. Nimetatud taotlus käsitles teatud postiteenuseid, samuti muid teenuseid, mida hageja osutab Austria territooriumil. Selles taotleti, et komisjon tuvastaks asjaolu, et kuna kõnealused Austrias osutatavad teenused on otseselt konkurentsile avatud piiramata juurdepääsuga turgudel, siis ei kohaldata nende teenuste osutamiseks sõlmitud lepingute suhtes direktiivis 2004/17 ette nähtud postiteenuste sektori riigihankemenetlusi.

3 Hageja taotlusega hõlmatud teenused on järgmised:

— äriklientidelt äriklientidele (edaspidi „B2B“) ning äriklientidelt eraklientidele (edaspidi „B2C“) adresseeritud kirjasaadetistega seotud riigi tasandi (riigisiseste ja sissetulevate saadetistega seotud) postiteenused;

— eraklientidelt eraklientidele (edaspidi „C2C“) ning eraklientidelt äriklientidele (edaspidi „C2B“) adresseeritud kirjasaadetistega seotud riigi tasandi (riigisiseste ja sissetulevate saadetistega seotud) postiteenused;

— B2B ja B2C (edaspidi „B2X“) ning C2B ja C2C (edaspidi „C2X“) adresseeritud rahvusvaheliste (väljaminevate) kirjasaadetistega seotud postiteenused;

— adresseeritud reklaamkirjasaadetistega seotud riigisisesed ja rahvusvahelised postiteenused;

— adresseerimata reklaamkirjasaadetistega seotud riigisisesed ja rahvusvahelised postiteenused;

— adresseeritud ja adresseerimata ajalehtedega seotud postiteenused;

— postiruumi töö korraldamise teenused;

— lisandväärtusega teenused, mis on seotud ja mida täielikult osutatakse elektroonilise meedia vahenditega;

— filateelia – erimargid;

— finantsteenused.

4 Komisjon teavitas 18. oktoobri ja 5. detsembri 2013 kirjades Austria Vabariiki sellest taotlusest ja palus Austria ametivõimudel talle edastada kõik asjakohased faktid. Austria ametivõimud vastasid 17. detsembri 2013. aasta kirjaga.

5 Komisjon pikendas 20. novembri 2013. aasta teadaandega direktiivi 2004/17 artikli 30 alusel esitatud taotluse kohta – Tähtaja pikendamine (ELT 2013, C 339, lk 8) hageja taotlusele vastamise tähtaega kuni 2. aprillini 2014.

6 Pärast mitme kirja vahetamist ja mitut komisjoni teenistuste ja hageja vahel peetud koosolekut võttis komisjon 2. aprillil 2014 vastu Austria Vabariigile adresseeritud rakendusotsuse 2014/184/EL teatavate Austria postiteenuste väljajätmise kohta direktiivi 2004/17 kohaldamisalast (ELT L 101, lk 4, edaspidi „vaidlustatud otsus“). Selle otsusega rahuldas ta osaliselt hageja taotluse.

7 Vaidlustatud otsuse artiklis 1 on sätestatud, et direktiivi 2004/17 ei kohaldata hankijate sõlmitavate lepingute suhtes, mis on mõeldud järgmiste teenuste Austrias osutamise tagamiseks:

— postiruumi töö korraldamise teenused;

— lisandväärtusega teenused, mis on seotud ja mida täielikult osutatakse elektroonilise meedia vahenditega;

— filateeliateenused;

— oma nimel osutatavad makseteenused.

8 Seoses muude hageja poolt taotluses käsitletud teenustega, mida on nimetatud eespool punktis 3, märkis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 102, et direktiivi 2004/17 artikli 30 lõike 1 kohast konkurentsile otsese avatuse tingimust ei saa pidada täidetuks. Neile teenustele kohaldatakse seega direktiivi 2004/17 sätteid.

Menetlus ja poolte nõuded

9 Hageja esitas 24. juunil 2014 Üldkohtu kantseleisse hagiavalduse, milles ta palub vaidlustatud otsus osaliselt tühistada.

10 Samal päeval Üldkohtu kantseleis registreeritud kirjas esitas hageja taotluse käsitleda üldsuse suhtes konfidentsiaalsena kõiki Üldkohtule esitatud dokumente, mis sisaldavad ärisaladusi.

11 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Üldkohus (viies koda) avada suulise menetluse.

12 Üldkohtu kodukorra artiklis 89 sätestatud menetlust korraldavate meetmete raames palus Üldkohus esiteks hagejal täpsustada andmeid, mis tema arvates kujutavad endast ärisaladust ja teiseks palus ta komisjonil esitada üks dokument. Pooled täitsid need nõuded määratud tähtaja jooksul.

13 Poolte kohtukõned ja Üldkohtu küsimustele antud vastused kuulati ära 29. oktoobri 2015. aasta kohtuistungil.

14 Hageja palub Üldkohtul:

— tühistada osaliselt vaidlustatud otsus osas, mille kohaselt vastupidi tema taotlusele kehtib direktiiv 2004/17 endiselt hankelepingute sõlmimise kohta selle otsuse artiklis 1 nimetamata postiteenuste suhtes, milleks on:

  — B2B ja B2C adresseeritud riigi tasandi (riigisiseste ja sissetulevate saadetistega seotud) postiteenused;

— C2C ja C2B adresseeritud riigi tasandi (riigisiseste ja sissetulevate saadetistega seotud) postiteenused;

— B2X ja C2X adresseeritud kirjasaadetistega (väljaminevad) seotud rahvusvahelised postiteenused;

— adresseeritud reklaamkirjasaadetistega seotud riigisisesed ja rahvusvahelised postiteenused;

— adresseerimata reklaamkirjasaadetistega seotud riigisisesed ja rahvusvahelised postiteenused;

— adresseeritud ja adresseerimata ajalehtedega seotud postiteenused;

— teise võimalusena, kui Üldkohtu arvates ei ole vaidlustatud otsust lubatud või võimalik tühistada osaliselt, tühistada vaidlustatud otsus täies ulatuses;

— mõista kohtukulud välja komisjonilt.

15 Komisjon palub Üldkohtul:

— jätta hagi rahuldamata;

— mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

16 Hageja esitab oma hagi põhjendamiseks seitse väidet. Ta väidab sisuliselt, et komisjon kohaldas direktiivi 2004/17 valesti, kui ta ei asunud seisukohale, et nimetatud direktiivi artikli 30 lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud. Hageja väidab, et kuna kõnealused postiteenused on otseselt avatud konkurentsile piiramata juurdepääsuga turul, siis on väär komisjoni seisukoht, et nende teenuste osutamise võimaldamiseks sõlmitud hankelepingud kuuluvad jätkuvalt direktiivi 2004/17 kohaldamisalasse.

17 Esimene väide käsitleb direktiiviga 2004/17 kindlaksmääratud turu kindlaksmääramise kriteeriumide ja meetodite ekslikku kohaldamist ja komisjoni poolt meetodi valimise põhjendamata jätmist. Teine kuni kuues väide puudutavad direktiivi 2004/17 ekslikku kohaldamist ja põhjenduse puudumist. Need väited on seotud küsimusega, kas hageja tegevus on otseselt avatud konkurentsile B2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud riigisisesel postiteenuste turul (teine väide), C2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud riigisisesel postiteenuste turul (kolmas väide), B2X ja C2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud rahvusvahelisel postiteenuste turul (neljas väide), adresseeritud reklaamkirjasaadetistega seotud riigisisesel ja rahvusvahelisel postiteenuste turul (viies väide) ja adresseerimata reklaamkirjasaadetistega seotud riigisisesel ja rahvusvahelisel postiteenuste turul (kuues väide). Seitsmes väide käsitleb põhjenduse puudumist ja põhjendamiskohustuse rikkumist seoses adresseeritud ja adresseerimata ajalehtede postiteenuste turuga.

Esimene väide käsitleb direktiiviga 2004/17 ette nähtud turu kindlaksmääramise kriteeriumide ja meetodite ekslikku kohaldamist ja komisjoni valitud meetodi põhjendamata jätmist.

18 Hageja väidab, et komisjon rikkus esiteks valitud meetodi osas oma põhjendamiskohustust ja teiseks direktiivi 2004/17, kui ta kohaldas ekslikke kriteeriume ja meetodeid järeldades, et kõnealused postiteenused ei ole otseselt konkurentsile avatud.

19 Esiteks märgib hageja oma argumentides, mis käsitlevad komisjonile pandud põhjendamiskohustuse rikkumist, et komisjon piirdus vaidlustatud otsuse põhjenduses 7 märkimisega, et kriteeriumid ja metoodika, mille alusel tehakse kindlaks otsene avatus konkurentsile vastavalt direktiivi 2004/17 artiklile 30, ei pruugi olla samad, mida kasutatakse ELTL artiklite 101 ja 102 või nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (ELT L 24, lk 1; ELT L 08/03, lk 40) kohasel hindamisel. Samas ei põhjendanud komisjon ELTL artiklite 101 ja 102 kohasest hindamisest erinevate kriteeriumide ja meetodite valikut ega seda, milles seisnevad need kriteeriumid ja meetodid, millele ta vaidlustatud otsuse vastuvõtmisel tugines.

20 Tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peavad ELTL artikliga 296 nõutud põhjendused vastama asjaomase akti olemusele ning neist peab selgelt ja üheselt selguma akti andnud institutsiooni arutluskäik, mis võimaldab huvitatud isikutel võetud meetme põhjuseid mõista ja pädeval kohtul kontrolli teostada. Põhjendamise nõude hindamisel tuleb arvesse võtta juhtumi asjaolusid, eelkõige akti sisu, põhjenduste olemust ning huvi, mis võib olla akti adressaatidel või teistel isikutel, keda akt otseselt ja isiklikult puudutab, selgituste saamiseks. Ei ole nõutud, et põhjenduses oleksid eraldi välja toodud kõik asjassepuutuvad faktilised ja õiguslikud asjaolud, kuivõrd küsimust, kas akti põhjendus vastab ELTL artikli 296 nõuetele, tuleb hinnata mitte üksnes lähtuvalt akti sõnastusest, vaid samuti selle kontekstist ja asjaomase valdkonna õiguslikust regulatsioonist (vt kohtuotsus, 2.4.1998, komisjon *vs.* Sytraval ja Brink's France, C-367/95 P, EKL, EU:C:1998:154, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika).

21 Vastab tõele, et komisjon märkis vaidlustatud otsuse põhjenduses 7, et selle otsuse kohaldamine ei piira konkurentsieeskirjade kohaldamist ja et kriteeriumid ja metoodika, mille alusel hinnatakse otsest avatust konkurentsile vastavalt direktiivi 2004/17 artiklile 30, ei pruugi olla samad, mida kasutatakse ELTL artiklite 101 ja 102 või määruse nr 139/2004 kohasel hindamisel.

22 Sellegipoolest tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 8 märkis komisjon, et selle otsuse eesmärk on teha kindlaks, kas hageja taotluses käsitletavad teenused on avatud konkurentsile turgudel, millele juurdepääs ei ole piiratud direktiivi 2004/17 artikli 30 tähenduses sel määral, et ka kõnealuses direktiivis sätestatud üksikasjalikke hankealaste eeskirjadega seotud korra kohaldamiseta on tagatud, et kõnealuses otsuses käsitletud tegevuste puhul vajalikud riigihanked korraldatakse läbipaistval, mittediskrimineerival viisil, mis tugineb kriteeriumidel, mis võimaldavad teha kindlaks majanduslikult kõige soodsama pakkumise. Niisuguse viitega direktiivile 2004/17 põhjendas komisjon vaidlustatud otsuses piisavalt, miks tema arvates ei saa Euroopa Liidu konkurentsiõiguses kasutatavaid kriteeriume ja metoodikat lihtsalt üle kanda selle direktiivi kohaldamisele.

23 Kohaldatavate meetodite kohta tuleb märkida, et komisjon viitas muu hulgas vaidlustatud otsuse põhjenduses 3 direktiivi 2004/17 artiklile 30. Nimetatud sätte lõikes 2 on ette nähtud, et küsimus, kas tegevus on otse avatud konkurentsile, lahendatakse kriteeriumide põhjal, mis vastavad konkurentsi puudutavatele EL toimimise lepingu sätetele nagu asjaomaste kaupade või teenuste omadused, alternatiivsete kaupade või teenuste olemasolu, hinnad ja mitmeid kõnealuseid kaupu või teenuseid pakkuva tarnija tegelik või võimalik kohalolek turul. Selles osas tuleb ka märkida, et neid kriteeriume käsitleb ka komisjoni 7. jaanuari 2005. aasta otsus 2005/15/EÜ, mis käsitleb direktiivi 2004/17 artiklis 30 sätestatud menetluse üksikasjalikke rakenduseeskirju (ELT L 7, lk 7).

24 Neist kaalutlustest lähtudes tuleb asuda seisukohale, et komisjon on valitud meetodit õiguslikult piisavalt põhjendanud. Järelikult tuleb hageja argumendid põhjendamiskohustuse väidetava rikkumise kohta tagasi lükata.

25 Teiseks väidab hageja, et komisjon rikkus direktiivi 2004/17, jättes kohaldamata EL toimimise lepingu konkurentsinormides ette nähtud kriteeriumid ja meetodid. Hageja sõnul oli komisjoni lähenemine vastuolus direktiivi artikliga 30 ja otsusega 2005/15 ning komisjoni teatisega asjaomase turu mõiste kohta ühenduse konkurentsiõiguses (EÜT 1997, C 372, lk 5; ELT eriväljaanne 08/01, lk 155; edaspidi „turu mõiste teatis"). Hageja läbi viidud uuringud, uurimused ja analüüsid kõnealuse turu piiritlemise

kohta põhinevad nimetatud teatisel ja otsusel 2005/15 ning need on tunnustatud meetodid vastavalt kohtupraktikale, õigusteooriale ja komisjoni tavapärasele praktikale toodete asendatavuse kindlaksmääramiseks ja seega kõnealuste toodete turu piiritlemiseks. Sellegipoolest ei kohaldanud komisjon hageja kasutatud kriteeriume ja meetodeid. Hageja väitel ei hinnanud komisjon ka piisavalt hageja esitatud tõendeid ega toonud ka välja komisjoni dokumendi „Majandusandmete esitamise ja andmekogumise parimad tavad, mida rakendatakse ELTL 101 ja 102 kohaldamisega seotud juhtudel ja ühinemiste korral“ kohaselt vastupidiseid tõendeid.

26 Nagu juba nenditud (vt punkt 21 eespool), märkis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 7, et kriteeriumid ja metoodika, mille alusel hinnatakse otsest avatust konkurentsile vastavalt direktiivi 2004/17 artiklile 30, ei pruugi olla samad, mida kasutatakse ELTL artiklite 101 ja 102 või määruse nr 139/2004 kohasel hindamisel.

27 Selles põhjenduses ei ole rikutud õigusnormi.

28 Nimelt olgu esiteks märgitud, et vastavalt direktiivi 2004/17 artikli 30 lõikele 2 tuleb selleks, et kindlaks teha, kas teatud tegevus on otseselt avatud konkurentsile, lähtuda EL toimimise lepingu konkurentsinormidega kooskõlas olevatest kriteeriumidest. Samas ei tulene selle sätte sõnastusest, et need kriteeriumid peaksid olema just liidu konkurentsinormid. Lisaks olgu märgitud, nagu kinnitas ka komisjon, et direktiiv 2004/17 ei ole liidu konkurentsiõiguse osa. Selle õiguslikuks aluseks on EÜ artikli 47 lõige 2 ja artiklid 55 ja 95. Riigihankeid käsitlevate liidu sätete põhieesmärk on teenuste vaba liikumine ja moonutamata konkurentsile avamine kõigis liikmesriikides (vt selle kohta kohtuotsus, 11.1.2005, Stadt Halle ja RPL Lochau, C-26/03, EKL, EU:C:2005:5, punkt 44) ning see nähtub tegelikult ka direktiivi 2004/17 põhjendustest 2, 3 ja 9. Selles osas tuleb meenutada, et direktiivi 2004/17 eesmärk on avada konkurentsile hanked, mille suhtes seda direktiivi kohaldatakse, edendades seda, et võimalikult paljud liikmesriikide ettevõtjad oleksid neist huvitatud (vt kohtuotsus, 23.4.2009, komisjon *vs.* Belgia, C-287/07, EU:C:2009:245, punkt 103 ja seal viidatud kohtupraktika). Selleks et teha kindlaks tõhus konkurentsi tase, mis tuleb saavutada, viitas komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 8 õigustatult direktiiviga 2004/17 ette nähtud eesmärgile, järeldades direktiivi artikli 30 alusel, et teatud tegevus on otseselt avatud konkurentsile. Pealegi ei viita ELTL artiklid 101 ja 102 ega määrus nr 139/2004 direktiivi 2004/17 artikli 30 lõikes 2 esitatud mõistele „otse konkurentsile avatud“ tegevus.

29 Teiseks tuleb otsuse 2005/15 kohta meenutada, et selle otsuse põhjenduse 2 kohaselt peab direktiivi 2004/17 artikli 30 lõikes 1 ette nähtud tingimuste hindamine toimuma ainult kõnealuse direktiivi alusel ning ilma et see piiraks konkurentsireeglite kohaldamist. Lisaks ilmneb selle direktiivi põhjendusest 40, et selle artikkel 30 peaks looma õiguskindluse asjaomastele ettevõtetele ja ka sobiva otsustamiskorra, tagades lühikese tähtaja jooksul liidu õiguse ühetaolise rakendamise selles valdkonnas. Need kaalutlused kinnitavad, et direktiivi 2004/17 artikli 30 alusel esitatud taotluse hindamisel ei pea komisjon kohaldama EL toimimise lepingu konkurentsieeskirjades ette nähtud kriteeriume ja meetodeid seal esitatud kujul.

30 Osas, milles hageja väidab, et komisjon kinnitas otsuse 2005/15 I lisa 3. jaos, et kohaldatavad on konkurentsieeskirjade kriteeriumid, olgu märgitud, et otsuse 2005/15 I lisa 3. jao esimene lause, mis puudutab asjaomase kaubaturu määratlemist, on küll identne turu mõiste teatise punktis 7 esitatud kaubaturu määratlusega, mis puudutab liidu konkurentsiõigust. Samas olgu esiteks märgitud, et otsuses 2005/15 nimetatud teatist ei mainita. Teiseks tuleb direktiivi 2004/17 artikli 30 lõike 2 kohaselt selle kindlaksmääramiseks, kas teatud tegevus on otseselt konkurentsile avatud, kohaldada kriteeriume, mis on kooskõlas aluslepingu konkurentsieeskirjadega. Lisaks ei ole komisjon vaidlustanud asjaolu, et viited liidu konkurentsiõigusele mängivad olulist rolli direktiivi 2004/17 artiklis 30 ette nähtud menetluse raames, nagu ilmneb muu hulgas ka vaidlustatud otsuse põhjendusest 17, milles komisjon viitab teenuste asendatavuse analüüsis otsesõnu liidu konkurentsieeskirjadele.

31 Kolmandaks olgu märgitud seoses teatisega turu mõiste kohta ja komisjoni dokumendiga „Majandusandmete esitamise ja andmekogumise parimad tavad, mida rakendatakse ELTL 101 ja 102 kohaldamisega seotud juhtudel ja ühinemiste korral“, et need viitavad üksnes liidu konkurentsiõigusele. Neist dokumentidest ei ilmne mingil moel, et komisjon on kohustatud kohaldama neis nimetatud kriteeriume ja metoodikat riigihankemenetlustes.

32 Neljandaks väidab hageja, et komisjoni otsustuspraktika on talle andnud õiguspärase ootuse sellele, et turu piiritlemine toimub konkurentsiõiguse meetoditel või turu mõiste teatise kohaselt. Ta viitab selles osas komisjoni 16. märtsi 2007. aasta otsusele 2007/169/EÜ direktiivi 2004/17 artikli 30 lõike 1 kohaldamise kohta teatavate kulleri- ja pakiteenuste suhtes Taanis (ELT L 78, lk 28), komisjoni 16. detsembri 2011. aasta rakendusotsusele 2011/875/EL teatavate Ungari postisektori finantsteenuste väljajätmise kohta direktiivi 2004/17 kohaldamisalast (ELT L 343, lk 77) ja komisjoni 22. mai 2014. aasta rakendusotsusele 2014/299/EL teatavate Ungari postiteenuste väljajätmise kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/25/EL (milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ) kohaldamisalast (ELT L 156, lk 10).

33 Nende argumentidega ei saa nõustuda. Nimelt tuleb esiteks märkida, et nii otsuse 2007/169 põhjenduses 6 kui ka rakendusotsuse 2011/875 põhjenduses 10 ja rakendusotsuse 2014/299 põhjenduses 6 on rõhutatud, et hinnang, mille kohaselt kõnealused teenused on otseselt avatud konkurentsile, on antud üksnes direktiivi 2004/17 kohaldamiseks ega piira mingil viisil konkurentsieeskirjade rakendamist. Pealegi ei ole rakendusotsuse 2014/299 õiguslik alus mitte direktiiv 2004/17, vaid Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17 (ELT L 94, lk 243). Teiseks olgu märgitud, et komisjon kinnitab, et ta on vaidlustatud otsuses nõuetekohaselt kohaldanud sellist turu piiritlemise meetodit, mis on ette nähtud teatises turgude määratlemise kohta. Selles osas ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 17, et asjaomaste teenuste asendatavuse hindamisel viitas komisjon otsuse 2005/15 I lisa 3. jao esimesele lausele, mis vastab turu mõiste teatise punktis 7 esitatud kaubaturu määratlusele. Seega ei ole tulemuslikud hageja argumendid osas, milles ta väidab, et komisjon ei kohaldanud kõnealust teatist.

34 Järelikult tuleb esimene väide tagasi lükata.

35 Osas, milles hageja viitab käsitletud väite raames üldiselt sellele, et komisjon eksis, jättes tähelepanuta uuringud, uurimused ja analüüsid kõnealuse turu piiritlemise kohta, mis viidi läbi vastavalt turu määratlemise teatisele, olgu märgitud, et need argumendid ei puuduta üldist lähenemisviisi komisjoni kasutatud kriteeriumidele ja metoodikale, vaid viimati nimetatu poolt antud hinnangut küsimusele, kas asjaomased postiteenused on otseselt konkurentsile avatud. Neid argumente tuleb seega analüüsida teise kuni seitsmenda väite raames, mis käsitlevad komisjoni järeldusi seoses nende postiteenuste otsese avatusega konkurentsile.

Teine väide, mis käsitleb direktiivi 2004/17 väärat tõlgendamist ja põhjenduse puudumist seoses B2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud riigisisese postiteenuste turu otsese avatusega konkurentsile

36 Hageja väidab, et komisjon läks vastuollu direktiivi 2004/17 artikliga 30 ja jättis oma otsuse põhjendamata, kui ta tuvastas vaidlustatud otsuse põhjendustes 14–33, et B2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud riigisisesed postiteenused ei ole Austrias otseselt konkurentsile avatud. Hageja arvates eksis komisjon kõnealuse turu piiritlemisel. Täpsemalt eksis komisjon asudes seisukohale, et elektrooniline ja posti teel kättetoimetamine ei kuulu sama riigisisese B2X turu alla.

37 Vaidlustatud otsuse põhjendustest 14–33 ilmneb, et komisjon järeldas, et B2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud riigisisesed postiteenused ei ole Austrias otseselt konkurentsile avatud ja et seega ei kohaldata direktiivi 2004/17 artikli 30 lõiget 1 lepingute suhtes, mille eesmärk on võimaldada kõnealuseid tegevusi Austrias. Sellele järeldusele jõudmiseks märkis komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 14–30, et kuna ei saa nõustuda hageja väidetega, et elektrooniline ja posti teel kättetoimetamine liigituvad sama asjaomase turu alla, siis on asjaomaseks turuks B2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud postiteenuste turg. Seejärel tuvastas ta vaidlustatud otsuse põhjendustes 31 ja 32, et hagejal on nimetatud turul väga tugev positsioon, mille hinnanguline turuosa on [konfidentsiaalne] [1]%, ja et postiteenuste turg on alates 2011. aasta jaanuarist täielikult liberaliseeritud ning et seni on konkurendid liberaliseerimise tulemusel hõivanud kokku hinnanguliselt vaid [konfidentsiaalne]% koguturust, seda isegi kõige konkurentsialtimas segmendis, see tähendab B2X adresseeritud saadetistega seotud postiteenuste puhul.

38 Kõigepealt olgu meenutatud, et väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et kuna kaubaturu määratlemine hõlmab komisjoni keerukaid majandushinnanguid, kuulub see liidu kohtu poolt kontrollimisele ainult piiratud ulatuses (vt analoogia alusel kohtuotsused, 17.9.2007, Microsoft *vs.* komisjon, T-201/04, EKL, EU:T:2007:289, punkt 482; 15.12.2010, CEAHR *vs.* komisjon, T-427/08, EKL, EU:T:2010:517, punkt 66, ja 24.5.2012, MasterCard jt *vs.* komisjon, T-111/08, EKL, EU:T:2012:260, punkt 169).

39 Siiski ei saa liidu kohus hoiduda läbi vaatamast komisjoni hinnanguid majandusandmete kohta. Sellega seoses peab ta kontrollima, kas komisjon rajas oma hinnangu tegelikkusele vastavatele, usaldusväärsetele ja sidusatele tõenditele, mis sisaldavad kogu asjakohast teavet, mida tuleb keerulise olukorra hindamisel arvesse võtta, ja kas kõnealused tõendid suudavad toetada järeldusi, mis nende pinnalt on tehtud (vt analoogia alusel kohtuotsused, 8.12.2011, Chalkor *vs.* komisjon, C-386/10 P, EKL, EU:C:2011:815, punkt 54; Microsoft *vs.* komisjon, punkt 38 eespool, EU:T:2007:289, punkt 482, ja 9.9.2009, Clearstream *vs.* komisjon, T-301/04, EKL, EU:T:2009:317, punkt 47).

40 Selles osas olgu märgitud, et direktiivi 2004/17 kohaldatakse vastavalt selle artiklile 6 üldjuhul tegevustele, mille eesmärk on osutada postiteenuseid. Direktiivi 2004/17 artiklis 30 ette nähtud menetlus võimaldab sellest reeglist kõrvale kalduda, kui liikmesriigi või hankija vastavalt nimetatud artikli lõigetele 4 ja 5 taotlevad, et selle direktiivi artiklites 3–7 nimetatud teenuste osutamise võimaldamiseks sõlmitud hankelepingutele kõnealust direktiivi ei kohaldataks. Kui nii nagu käesoleval juhul hankija taotleb komisjonilt direktiivi 2004/17 artikli 30 lõike 1 kohaldamist teatud tegevusele, siis peab asjaomane liikmesriik vastavalt nimetatud artikli lõike 5 teisele lõigule teavitama komisjoni kõigist asjakohastest faktidest ja eriti kõigist seadustest, määrustest, haldussätetest või kokkulepetest selle direktiivi artikli 30 lõikes 1 esitatud tingimuste täitmise kohta, võimalusel koos asjaomase tegevuse suhtes pädeva sõltumatu riigiasutuse seisukohaga. Vastavalt selle direktiivi artikli 30 lõike 6 esimesele lõigule on komisjonil selle artikli alusel otsuse tegemiseks aega kolm kuud, arvates esimesest tööpäevast, mis järgneb teate või taotluse saamise kuupäevale ja seda ajavahemikku saab põhjendatud juhtudel üks kord pikendada kuni kolme kuu võrra. Direktiivi 2004/17 artikli 30 lõike 5 neljandast lõigust ilmneb, et kui selle artikli lõikes 6 toodud ajavahemiku lõpuks ei ole komisjon võtnud vastu otsust lõike 1 kohaldatavuse kohta antud tegevusele, siis loetakse lõige 1 kohaldatavaks.

41 Selle menetluse osas ilmneb, et direktiivi 2004/17 artikli 30 lõikes 1 sätestatud tingimuste täidetuse tõendamiskoormis lasub taotlejal ja asjaomasel liikmesriigil ning komisjonil on käesoleval juhul üksnes piiratud pädevus võrreldes talle nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määrusega (EÜ) nr 1/2003 [ELTL artiklites 101 ja 102] sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (ELT 2003, L 1, lk 1; ELT L08/02, lk 205) ja määrusega nr 139/2004 liidu konkurentsieeskirjade kohaldamiseks antud ulatuslike

1 — Konfidentsiaalsed andmed kustutatud.

uurimisvolitustega. Lisaks peab komisjon tegema lõpliku otsuse selle direktiivi artikli 30 lõikes 6 sätestatud tähtaja jooksul, kui ta asub seisukohale, et selle artikli lõikes 1 sätestatud tingimused ei ole täidetud.

42 Käsitletav väide jaguneb neljaks osaks. Esimene väiteosa puudutab asjaolu, et komisjon ei hinnanud piisavalt hageja argumente ja rikkus talle pandud põhjendamiskohustust. Teine kuni neljas väiteosa käsitlevad teatud hindamisvigu, mis komisjon väidetavalt tegi vaidlustatud otsuses. Teine väiteosa puudutab vaidlustatud otsuse põhjendustes 18 ja 19 esitatud ekslikku hinnangut e-arvete ja posti teel esitatavate arvete asendatavaks pidamise väidetavate takistuste kohta ja seda, et on eksitud turuolukorra hindamisel. Kolmandas väiteosas väidab hageja esiteks, et vaidlustatud otsuse põhjendustes 20 ja 21 tõlgendas komisjon vääralt hageja läbiviidud hüpoteetilist monopolitesti (edaspidi „HM test“) ja hageja esitatud andmeid koguste ja hindade kujunemise kohta, mis pärinevad turuhäirete analüüsist, ja teiseks, et komisjon rikkus talle pandud põhjendamiskohustust. Viimaseks on neljandas väiteosas märgitud, et põhjendamata on vaidlustatud otsuse põhjenduses 24 esitatud järeldus, mille kohaselt hageja saaks suunata suurenenud kulude korvamise klientide õlule.

43 Põhjendamaks oma argumente ja selgitamaks esiteks 2013. aasta septembris konsulteerimisfirma E läbiviidud uuringut „Austrian communications market“ (Austria telekommunikatsiooniturg; edaspidi „ACM uuring“), mis on lisatud hageja taotlusele direktiivi 2004/17 artikli 30 kohaldamise kohta, ja teiseks tema poolt läbi viidud turuhäirete analüüsi ning kolmandaks komisjoni teostatud regressioonanalüüsi, palus hageja tunnistajana ära kuulata ACM uuringu ja turuhäirete analüüsi autori.

44 Selles osas tuleb meenutada, et tühistamishagi raames saab liidu kohus üksnes kontrollida, kas vaidlustatud aktis esineb mõni ELTL artiklis 263 nimetatud õigusvastasus, ilma et tal oleks õigust asendada liidu ametiasutuste poolt teaduslikele ja tehnilistele faktilistele asjaoludele antud hinnangut enda omaga (vt selle kohta kohtuotsus, 29.6.2000, DSG *vs*. komisjon, T-234/95, EKL, EU:T:2000:174, punktid 146 ja 168 ja seal viidatud kohtupraktika). Samuti olgu meenutatud, et kodukorra artikli 92 lõike 1 kohaselt määrab Üldkohus menetlustoimingud, mida ta peab vajalikuks. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on Üldkohus ainsana pädev otsustama, kas esineb vajadus täiendada andmeid, mis on talle tema menetletavates kohtuasjades teada (vt kohtuotsus, 7.10.2004, Mag Instrument *vs*. Siseturu Ühtlustamise Amet, C-136/02 P, EKL, EU:C:2004:592, punkt 76 ja seal viidatud kohtupraktika). Seega peab Üldkohus hindama selle taotluse asjakohasust seoses kohtuvaidluse eseme ja vajadusega kohtusse kutsutud tunnistajaid ära kuulata (kohtumäärus, 27.4.2006, L *vs*. komisjon, C-230/05 P, EKL AT, EU:C:2006:270, punkt 47). Kuna asjaolud, mida tuleks selgitada tunnistaja ära kuulamisel, puudutavad käsitletava väite erinevaid osi, siis on vaja hinnata ACM uuringu ja turuhäirete analüüsi autori ärakuulamise vajalikkust pärast seda, kui on analüüsitud hageja neid argumente, mis ta nende väiteosade raames on välja toonud.

Esimene väiteosa, mis käsitleb hageja argumentide ebapiisavat hindamist ja põhjendamiskohustuse rikkumist

45 Hageja väidab, et komisjon ei hinnanud piisavalt tema esitatud uuringuid ja eksperdiarvamusi ning üldsuundumusi ja neil põhinevat turu määratlust ehk asjaolu, et elektrooniline ja posti teel kättetoimetamine kuuluvad sama asjaomase turu alla. Nii toimides rikkus komisjon ka talle pandud põhjendamiskohustust. Komisjon piirdus vaidlustatud otsuse põhjenduses 15 tuvastamisega, et asjaolu, et elektrooniline ja posti teel kättetoimetamine kuuluvad sama asjaomase turu alla ei vasta hinnangutele, millele ta on toetunud oma varasemates otsustes. Täpsemalt tugineb hageja sellele, et asjaolust, et äriposti kättetoimetamise viis on tehnoloogiliselt neutraalne, on lähtunud liidu õiguslooja ja seejärel Austria seadusandja, eelkõige e-arvete valdkonnas, kuna elektrooniliselt edastatavad arved on samastatavad posti teel edastatavate arvetega. Ühes 2008. aastal läbi viidud uuringus tuvastasid komisjoni eksperdid ise, et 57% küsitletud ettevõtjatest esitavad elektroonilisi arveid. Suur enamus neist elektroonilistest arvetest edastatakse e-kirjade manuses PDF formaadis. Lisaks on erinevad uuringud näidanud, et kiire interneti jõulise arengu ja postisaadetiste elektrooniliste saadetistega

asendamise vahel on tihe seos. Kiire internetiühenduse suur ulatus Austrias võimaldab seega ka tehniliselt asendada postisaadetised elektrooniliste saadetistega, eelkõige tehingutega seotud posti kõige suurema osa ehk arvete puhul. Sellist asendamist näitab ka postisaadetiste vähenemise ja elektroonilise side kasvu vaheline seos üle maailma ja Austrias ning hageja läbiviidud uuringud ja HM test. Erinevad uuringud on jõudnud samale tulemusele.

46 Esiteks olgu meenutatud väidetava põhjendamiskohustuse rikkumise osas lisaks eespool punktis 20 nimetatud põhjendamisnõuetele, et kuigi komisjon ei ole kohustatud arutlema kõikide faktide ja õigusküsimuste ning kaalutluste üle, mille põhjal ta on vastu võtnud otsuse asjaomase turu mõiste kohta, peab ta ELTL artikli 296 kohaselt siiski ära nimetama vähemalt need faktid ja kaalutlused, millel on tema otsuse ülesehituse seisukohalt oluline tähendus, (vt selle kohta kohtuotsus, 15.9.1998, European Night Services jt *vs.* komisjon, T-374/94, T-375/94, T-384/94 ja T-388/94, EKL, EU:T:1998:198, punkt 95 ja seal viidatud kohtupraktika). Akti vastuvõtja ei ole siiski kohustatud võtma seisukohta selgelt teisejärguliste asjaolude suhtes ega ennetama võimalikke vastuväiteid (vt selle kohta kohtuotsus, 25.10.2005, Saksamaa ja Taani *vs.* komisjon, C-465/02 ja C-466/02, EKL, EU:C:2005:636, punkt 106 ja seal viidatud kohtupraktika).

47 Käesoleval juhul ei tõenda hageja argumendid, et komisjon on rikkunud talle pandud põhjendamiskohustust. Nimelt, kuigi vastab tõele, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 15 tuvastas komisjon, et hageja kinnitus, et äriposti kättetoimetamise viis on tehnoloogiliselt neutraalne, mis tähendab, et mõlemad kättetoimetamisviisid – elektrooniline ja posti teel – liigituvad sama asjaomase turu alla, ei vasta see hinnangutele, millele komisjon on toetunud varasemates otsustes, ja ta tegi siiski vaidlustatud otsuse põhjendustes 17–26 teistsugused järeldused.

48 Nimelt märgib komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 17, et vastavalt liidu konkurentsieeskirjadele tuleks vastastikust asendatavust analüüsida muu hulgas toodete omaduste, hindade ja kavandatud kasutuse põhjal. Komisjon tuvastas vaidlustatud otsuse põhjenduses 18 sisuliselt, et paberipõhiste ja elektrooniliste arvete omadused ja kavandatud kasutus erinevad oluliselt, kuna esiteks võib elektroonilise arve saatmiseks või vastuvõtmiseks vaja minna mõningast täiendavat taristut, ja teiseks võivad elektroonilise arvete kasutamisega kaasneda mitu lisandväärtusega teenused. Selles osas märgib ta vaidlustatud otsuse põhjenduses 19, et võib esineda olukordi, kus e-arved muudetakse *de jure* ja *de facto* kohustuslikuks ning sellisel juhul ei ole vastastikuse asendatavuse küsimus asjakohane, kuna saatjatel ei ole võimalik valida posti teel kättetoimetamist. Vaidlustatud otsuse põhjendustes 20–22 sedastas komisjon, vaieldes vastu hageja korraldatud HM testi tulemustele ja tolle poolt esitatud koguste ja hindade kujunemise graafikutele, et ei ole kindlaid ega vaieldamatuid tõendeid, et elektrooniline ja posti teel kättetoimetamine oleksid ka tegelikult teineteist asendavad. Vastavalt vaidlustatud otsuse põhjendusele 23 jäävad nii äri- kui ka eratarbijad, kes ei saa või ei taha minna üle elektroonilisele sidele, segmenteeritud, kinnisele turule, mida hakkab teenindama ilmselt vaid hageja, kellel on sel turul peaaegu monopoolne seisund. Komisjon järeldas vaidlustatud otsuse põhjenduses 24, et hageja saaks suunata suurenenud kulude korvamise klientide õlule, kes oleksid sunnitud hinnatõusuga leppima, kuna nad eelistavad posti teel kättetoimetamist. Vaidlustatud otsuse põhjendusest 26 tuleneb, et kuigi elektrooniliste sidevahendite suurema kasutuse üks peamisi tulemusi on kirjasaadetiste turu üldine kahanemine, ei saa sellest järeldada, et elektrooniline side tekitas otsest konkurentsi postisaadetiste kättetoimetamise turul.

49 Vastupidi hageja väidetele ei piirdunud komisjon niisiis üksnes tuvastamisega, et asjaolu, et elektrooniline ja posti teel kättetoimetamine kuuluvad sama asjaomase turu alla ei vasta hinnangutele, millele ta on toetunud varasemates otsustes. Vaidlustatud otsuses on seevastu esitatud piisavalt põhjendusi selle kohta, miks komisjon leidis, et asjaomaseks turuks on üksnes B2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud postiteenuste turg. Ei ole võimalik asuda seisukohale, et see põhjendus ei võimalda huvitatud isikutel teada saada vastu võetud meetme põhjuseid ega võimalda pädeval kohtul kontrolli teostada.

50 Lisaks olgu märgitud, et otsuse põhjenduste täpsuse aste peab olema proportsionaalne materiaalsete võimaluste, tehniliste tingimuste või tähtaegadega, millest kinni pidades see tuleb teha (vt kohtuotsus, 14.2.1990, Delacre jt *vs.* komisjon, C-350/88, EKL, EU:C:1990:71, punkt 16 ja seal viidatud kohtupraktika). Käesoleval juhul ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 16, et võttes arvesse Austrias kehtivat õiguslikku ja faktilist olukorda, paluti Austria ametiasutustel esitada oma arvamus elektroonilise ja posti teel kättetoimetamise vastastikuse asendamise ning täpsemalt asjaomase tooteturu määratluse kohta, kuid Austria ametiasutused ei saanud anda hageja väiteid kinnitavat täiendavat teavet. Lisaks olgu märgitud, et komisjonil oli üksnes piiratud pädevus ja tähtaeg lõpliku otsuse tegemiseks oli lühike (vt punktid 40 ja 41 eespool).

51 Teiseks väidab hageja, et komisjon ei hinnanud piisavalt tema argumente ega tema esitatud uuringuid ja eksperdiarvamusi turu määratlemise kohta.

52 Selles osas kinnitab hageja esiteks, et komisjon ei võtnud arvesse asjaolu, et õigusliku reguleerimise seisukohast on elektrooniliselt edastatavad arved samastatud posti teel edastavate arvetega. Hageja väidab, et asjaolu, et äriposti kättetoimetamise viis on tehnoloogiliselt neutraalne, on võtnud arvesse Euroopa õiguslooja ja seejärel Austria seadusandja, eelkõige e-arvete valdkonnas, kuna elektrooniliselt edastatavad arved on samastatud posti teel edastavate arvetega.

53 Vastab tõele, et nõukogu 13. juuli 2010. aasta direktiiv 2010/45/EL, millega muudetakse direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, arvete esitamist käsitlevate eeskirjade osas (ELT L 189, lk 1), kehtestab eeskirjad, mille kohaselt paberipõhiseid ja elektroonilisi arved tuleb käsitleda võrdselt, nagu tuleneb ka direktiivi 2010/45 põhjendusest 8, mis puudutab käibemaksualaseid nõudeid.

54 Sellegipoolest ei tõenda see asjaolu, et komisjon tegi ilmse hindamisvea jättes arvesse võtmata selle, et elektrooniline ja posti teel kättetoimetamise viis on teineteist asendavad. Nimelt ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 19 asjaolu –mida hageja ei ole vaidlustanud – et 2014. aasta jaanuarist muutus e-arvete kasutamine Austrias föderaaltasandil ettevõtjate ja valitsuse vahelistes suhetes *de jure* kohustuslikuks. Sel juhul ei tõusetunud niisiis asendatavuse küsimus, nagu komisjon õigustatult vaidlustatud otsuse põhjenduses 19 märkis. Lisaks peetakse õiguslikult postiteenuseid ja mitte elektroonilisi teenuseid üldise majandushuvi teenusteks ELTL artikli 14 tähenduses, nagu ilmneb ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. veebruari 2008. aasta direktiivi 2008/6/EÜ, millega muudetakse direktiivi 97/67/EÜ seoses ühenduse postiteenuste siseturu rajamise lõpuleviimisega (ELT L 52, lk 3), põhjendusest 3. Selles osas olgu märgitud seoses hageja argumendiga, mille kohaselt on erinevaid kirjakande viise ammendavalt käsitletud direktiivis 2008/6, et hageja on viidanud üksnes kõnealuse direktiivi põhjendustele 14, 15, 19 ja 22, milles on elektroonilise kättetoimetamise viise mainitud üksnes väga üldiselt. Lisaks on vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 1997. aasta direktiivi 97/67/EÜ ühenduse postiteenuste siseturu arengut ja teenuse kvaliteedi parandamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (EÜT 1998, L 15, lk 14; ELT eriväljaanne 06/03, lk 71) artiklile 3 universaalteenuseks postiteenuste osutamine. Vastupidi hageja väidetele ei saa seega asuda seisukohale, et üldreeglina on elektrooniliselt edastatavad arved õiguslikult samastatavad posti teel edastatavate arvetega.

55 Teiseks väidab hageja, et komisjon ei arvestanud piisavalt asjaolu, et andmed ja makromajanduslikud suundumused, mille kohaselt esineb postisaadetiste vähenemise ja elektroonilise side kasvu vaheline seos, tõendavad postisaadetiste elektrooniliste saadetistega asendamist, mis on Austrias tehniliselt tagatud kiire internetiühenduse suur ulatuse tõttu. Hageja sõnul ilmneb ACM uuringu punktist 2.3.2, et [konfidentsiaalne]% telekommunikatsioonieettevõtjatest saadavad elektroonilisi arveid ja et [konfidentsiaalne]% neist ettevõtjatest võtavad vastu elektroonilisi arveid. Seoses elektrooniliste teenuste asendamisega toimunud turutingimuste muutus tekitab hageja jaoks piisava konkurentsi.

56 Selles osas tuleb esiteks rõhutada, et otsuse 2005/15 I lisa 3. jagu sisaldab kõnealuste toodete turu määratlemise eeskirju. Nende eeskirjade kohaselt hõlmab asjaomane kaubaturg kõiki neid kaupu ja/või teenuseid, mis tarbijate seisukohast on oma iseloomulike tunnuste, hindade ja otstarbekohase kasutuse põhjal omavahel vahetatavad ja asendatavad. Lisaks on otsuse 2005/15 I lisa 3. jaos esitatud mitteammendav loetelu asjaomase kaubaturu määratlemisel reeglina tähtsaks peetavatest teguritest, mida tuleb hindamisel arvesse võtta. Nendeks teguriteks on kõnealuste toodete või teenuste välise sarnasuse ulatus, erinevused kaupade eesmärgipärasel kasutamisel, kahe toote hinnaerinevused, kahe tõenäoliselt konkureeriva toote vahetamisega seonduv kulu, ühe tootetüübi või tootekategooria väljakujunenud või kinnistunud eelistamine tarbijate poolt ja kõnesoleval alal kasutatavate toodete liigitus (nt kutseühingute poolt kasutatavad liigitused).

57 Teiseks tähendab kohtupraktika kohaselt asjaomase turu määratlus seda, et selle turu toodete vahel võib valitseda tõhus konkurents, mis, arvestades turu kõigi toodete sama kasutusotstarvet, eeldab nende piisavas ulatuses asendatavust (vt analoogia alusel kohtuotsused, 13.2.1979, Hoffmann-La Roche *vs*. komisjon, 85/76, EKL, EU:C:1979:36, punkt 28, ja 30.1.2007, Prantsusmaa Télécom *vs*. komisjon, T-340/03, EKL, EU:T:2007:22, punkt 80). Vahetatavust või asendatavust ei hinnata üksnes kõnealuseid tooteid ja teenuseid iseloomustavate objektiivsete tunnuste alusel, vaid arvesse tuleb võtta ka konkurentsitingimusi ning nõudluse ja pakkumise vahekorda sellel turul (vt analoogia alusel kohtuotsus CEAHR *vs*. komisjon, punkt 38 eespool, EU:T:2010:517, punkt 67 ja seal viidatud kohtupraktika).

58 Isegi kui eeldada, nagu väidab hageja, et esineb seos ühelt poolt postisaadetiste vähenemise ning teiselt poolt elektroonilise side kasvu ja Austrias kiire internetiühenduse laia leviku vahel, ei tõenda need asjaolud mingil moel, et –otsuses 2005/15 ja eespool punktis 57 viidatud kohtupraktikas ette nähtud kriteeriume silmas pidades – komisjon tegi ilmse hindamisvea, kui ta ei leidnud, et elektroonilised teenused ja postiteenuseid on asendatavad. Nimelt ilmneb komisjoni vaidlustatud otsuse põhjendusest 17, et vastavalt liidu konkurentsieeskirjadele analüüsis komisjon vastastikust asendatavust muu hulgas toodete omaduste, hindade ja kavandatud kasutuse põhjal. Komisjon on vaidlustatud otsuse põhjenduses 18 märkinud vastuseks hageja väitele, et interneti ja lairibaühenduse levik on Austrias väga ulatuslik, et talle tundub, et paberipõhiste ja elektrooniliste arvete omadused ja kavandatud kasutus erinevad oluliselt. Neid kaalutlusi ei sea kahtluse alla võimaliku seose esinemine ühelt poolt postisaadetiste vähenemise ning teiselt poolt elektroonilise side kasvu ja kiire internetiühenduse laia leviku vahel.

59 Seoses argumentidega, mille kohaselt tuleneb ACM uuringu punktist 2.3.2, et [konfidentsiaalne]% telekommunikatsioonieettevõtjatest saadavad elektroonilisi arveid ja et [konfidentsiaalne]% neist ettevõtjatest võtavad vastu elektroonilisi arveid, olgu märgitud, et vastavalt kõnealuse uuringu punktile 1.2 leiab üksnes [konfidentsiaalne]% neist küsitletutest, et e-kirjad asendavad kirjasaadetisi, samas kui neist [konfidentsiaalne]% pidasid kirjasaadetisi ja e-kirju nii teineteist asendavaks kui ka täiendavaks ning [konfidentsiaalne]% arvas, et e-kirjad täiendavad kirjasaadetisi ega asenda neid. Nende argumentidega ei saa seega tõendada komisjoni ilmset hindamisviga asjaomase turu määratlemisel. Osas, milles hageja väidab, et komisjon ei eristanud mingil moel erinevat tüüpi arveid, olgu lisaks märgitud, et esiteks hindas komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 18 mitut e-arvete kasutamise viisi ja teiseks ei ole hageja suutnud tõendada, et ta oleks haldusmenetluses ise sellist vahet teinud, et tõendada elektroonilise ja posti teel kättetoimetamise asendatavust. Selles osas ei ole esitlus kirjavahetuse eristamise kohta Austrias, mis on esitatud hageja taotluse lisas ja millele hageja viitab, piisav.

60 Kolmandaks tuleb selles osas, milles hageja toob esile, et komisjon ei võtnud piisavalt arvesse tema poolt läbi viidud HM testi tulemusi, märkida, et komisjon hindas neid tulemusi vaidlustatud otsuse põhjenduses 20 ja jättis need kõrvale põhjendusel, et kuigi nende tulemuste põhjal võiks arvata, justkui paberkandjal ja elektroonilisel teel edastatav post liigituksid sama asjaomase turu alla, seavad mõned küsitlusuuringu ülesehitust puudutavad tehnilised küljed kahtluse alla tulemuste paikapidavuse.

Nimetatud kõrvalejätmise põhjendatust hinnatakse edaspidi kõnealuse väite kolmanda osa raames, mis käsitleb HM testi ning turuhäirete analüüsist tulenevate koguste ja hindade kujunemise kohta esitatud andmete väärat tõlgendamist ja põhjendamiskohustuse rikkumist.

61 Neljandaks väidab hageja, et komisjoni enda tellitud uurimustes tuvastatakse, et mõlemad kättetoimetamisviisid – elektrooniline ja posti teel – on teineteisega asendatavad. Äriühingu WIK-Consult poolt 2013. aasta augustis läbiviidud uuringust „Main developments in the postal sector (2010–2013)“ (Peamised arengusuunad postiteenuste sektoris (2010–2013); edaspidi „uuring WIK 2013“) ilmneb otsesõnu elektroonilise ja posti teel kättetoimetamise asendatavus ja seega konkurentsi olemasolu. Nikali uuringus „The substitution of letter mail in targeted communication“ (adresseeritud kirjasaadetiste asendamine) ja Copenhagen Economics'i uuringus „Main developments in the postal sector (2008–2010)“ (Peamised arengusuunad postiteenuste sektoris (2008–2010)), jõuti sarnastele tulemustele.

62 Selles osas tuleb esiteks tõdeda, et kuna hageja ei ole neid uuringuid Üldkohtule esitanud, siis ei saa ta väita, et komisjon tegi ilmse hindamisvea asjaomase turu määratlemisel. Hagiavalduse 34. ja 39. joonealustes märkustes esitatud viide Nikali ja Copenhagen Economicsi uuringutega seotud internetisaitidele ei saa vastavalt Üldkohtu 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 43 lõikele 4 korvata nende dokumentide hagiavalduse toetuseks esitamata jätmist. Teiseks olgu märgitud selles osas, milles komisjon esitas ühe osa uuringust WIK 2013, et selle uuringu kohaselt on võimalik, et elektrooniline kättetoimetamine on postiteenuste turgude vähenemise üks võimalik põhjus. Samas tõdetakse selles uuringus ka postisaadetiste kättetoimetamise turu konkurentsiolukorra suhtes, et konkurentsitase jääb nõrgaks ja traditsiooniliste teenuste osutajad säilitavad oma valitseva seisundi. Sel alusel ei saa seega asuda seisukohale, et komisjon tuvastas ekslikult, et asjaomased postiteenused ei ole otseselt konkurentsile avatud.

63 Viiendaks olgu osas, milles hageja väidab, et komisjon järgis Prantsusmaa konkurentsiameti üht otsust, milles sedastati, et Interneti-protokolli kaudu kõne edastamine (IP-kõne) asendab lauatelefoni kõne ja seega kuulub samale turule, märgitud, et hageja ei ole esitanud mingeid tõendeid, mis võimaldaksid tõendada, et see otsus on käesolevas asjas kohaldatav. Lisaks piisab sellest, kui seoses hageja argumendiga, et komisjon kinnitas ühes 2014. aasta mai konkurentsialases ringkirjas, et elektroonilise saadetistega asendamisel on otsene mõju postisektorile, tõdeda, et selles ringkirjas on otsesõnu märgitud, et see ei ole komisjonile siduv. Lõpuks olgu märgitud, et vastupidi hageja väidetele ei võimalda asjaolu, et komisjoni pädev üksus, mida varem nimetati „Postiteenistus“, ja mis on ümber nimetaud „Veebi- ja postiteenistuseks“, mingil moel tõendada, et komisjon tegi ilmse hindamisvea asjaomase turu määratlemisel. Asjaolu, et üks komisjoni üksus on nimetatud „Veebi– ja postiteenistuseks“ ei kujuta endast asjaomase turu hindamisel asjakohast tõendit, mis võimaldaks tõendada, et need teenused on otseselt konkurentsile avatud.

64 Kuuendaks olgu argumentide osas, et komisjon ei võtnud arvesse seda, et käsil on universaalteenuste kohandamist turu tegelikele tingimustele puudutavad arutelud, märgitud, et hageja viitab Saksamaa reguleeriva ametiasutuse 2014. aasta novembri aruteludokumendile ja European regulators group for postal services (Euroopa postiteenuseid reguleerivate asutuste töörühma, EGRP) 2014. aasta septembri aruteludokumendile. Selles osas tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb vaidlustatud akti õiguspärasust hinnata selle vastuvõtmise hetkel eksisteerinud faktiliste ja õiguslike asjaolude alusel (vt kohtuotsused, 28.3.2000, T. Port *vs*. komisjon, T-251/97, EKL, EU:T:2000:89, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 10.4.2008, Deutsche Telekom *vs*. komisjon, T-271/03, EKL, EU:T:2008:101, punkt 244 ja seal viidatud kohtupraktika). Käesoleval juhul tuleb seega põhimõtteliselt tugineda sellele õigusraamistikule, mis tuleneb vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal asjakohastest õigusaktidest. Kuna nimetatud aruteludokumendid on hilisemad kui komisjoni 2. aprillil 2014 vastu võetud otsus, mis on vaidlustatud, ei saa asuda seisukohale, et komisjon tegi ilmse hindamisvea asjaomase turu määratlemisel, kui ta jättis nimetatud dokumentidega arvestamata. Lisaks ei ole hageja suutnud tõendada, et vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal olid Austrias või liidus olemas kõnealuse õigusraamistiku tulevaste muudatuste eelnõud.

65 Lisaks tuleb osas, milles hageja seoses sellega väidab, et direktiivi 2004/17 põhjenduse 40 kohaselt tuleb võtta arvesse seda mõju, mida avaldab kas juba toimunud või tulevikus toimuv turu avamine konkurentsile, märkida, et vastavalt selle direktiivi artikli 30 lõikele 1 ei kohaldata nimetatud direktiivi hankelepingutele, kui liikmesriigis, kus teenust osutatakse, on see otseselt avatud konkurentsile turgudel, millele juurdepääs ei ole piiratud. Hindamine, kas tegevus on otseselt konkurentsile avatud, tuleb seega läbi viia selle otsuse vastuvõtmise ajal kättesaadavate andmete alusel, millega lõpetatakse direktiivi 2004/17 artiklis 30 sätestatud menetlus, kusjuures tulevikus uue taotluse esitamine vastavalt sellele menetlusele ei ole välistatud.

66 Seega tuleb selle väite esimene osa tagasi lükata.

Teine väiteosa, mis puudutab ekslikku hinnangut e-arvete ja posti teel esitatavate arvete asendatavuse väidetavate takistuste kohta ja mille kohaselt on eksitud turuolukorra hindamisel

67 Hageja väidab viidates ACM uuringule, et komisjon eksis, asudes vaidlustatud otsuse põhjendustes 18 ja 19 seisukohale, et esinevad takistused e-arveid ja posti teel esitatavaid arvete asendatavaks pidamiseks ja et komisjon eksis turuolukorra hindamisel.

68 Olgu märgitud, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 18 leidis komisjon sisuliselt, et paberipõhiste ja elektrooniliste arvete omadused ja kavandatud kasutus erinevad oluliselt, kuna esiteks võib automaattöötlust võimaldava elektroonilise arve saatmiseks või vastuvõtmiseks vaja minna mõningast täiendavat taristut, eriti B2B e-arvete puhul. Selline taristu võib eeldada välise teenuse osutaja või spetsiaalse siserakenduse kasutamist, digitaalse allkirja kasutamist jne. Teiseks võivad elektrooniliste arvete kasutamisega kaasneda mitu lisandväärtusega teenust ja muud eelist, mis näiteks võimaldavad automaattöötlust, ja makse rahastamist kolmandate isikute poolt. Komisjon märgib vaidlustatud otsuse põhjenduses 19, et alates 2014. aasta jaanuarist muutus e-arvete kasutamine Austrias föderaaltasandil ettevõtjate ja valitsuse vahelistes suhetes *de jure* kohustuslikuks ning sellisel juhul ei ole vastastikuse asendatavuse küsimus asjakohane, kuna saatjatel ei ole võimalik valida posti teel kättetoimetamist. Lisaks esineb muid samalaadseid olukordi, kus e-arved muudetakse klientide või tarnijate suurel nõudmisel *de facto* kohustuslikuks.

69 Esiteks olgu märgitud, et hageja väidab seoses komisjoni järeldustega vaidlustatud otsuse põhjenduses 18, et komisjon jättis arvesse võtmata asjaolu, et suur enamus elektroonilistest arvetest edastatakse e-kirjade manuses PDF formaadis, ja et neil ei ole mingeid muid omadusi ega kasutust kui paberkandjal posti teel saadetud arvetel.

70 Selles osas tuleb tõdeda, et ACM uuringu punktist 2.3.2 tuleneb, et komisjon viitab vaidlustatud otsuse põhjendusele 18 lisatud 14. joonealuses märkuses, et esineb mitu e-arvete mudelit, mis erinevad teineteisest automatiseerituse taseme poolest. Nimetatud uuringu kohaselt on olemas esiteks pool-automaatsed veebipõhised meetodid, mis kasutavad PDF formaadis arveid, internetiportaale või teenuseosutajaid ja teiseks on olemas täielikult automatiseeritult menetletavad elektroonilised arved, millele on sisse integreeritud makset võimaldav moodul. Sellest uuringust ilmneb, et kuigi pool-automaatsed veebipõhised meetodid, mis kasutavad PDF formaadis arveid, on B2C suhete puhul eelistatud kommunikatsiooniformaadiks, siis suur osa elektroonilisi arveid kasutavaid ettevõtjaid on juba kasutanud ka internetiportaale ning teenuseosutajaid on eelkõige kasutatud Euroopa tasandil B2B elektrooniliste arvete jaoks. Selles osas on ACM uuringus täpsustatud, et on olemas teenuseosutajaid, kes annavad digiallkirja kasutamisega tagatise dokumendi ehtsuse kohta. Lisaks ilmneb ACM uuringust, et elektrooniliste arvete vastuvõtmiseks või saatmiseks kasutavad ettevõtjad välise teenuseosutaja lahendusi ja sisemist erirakendust, mis on nende jaoks programmeeritud.

71 Silmas pidades ACM uuringus esitatud järeldusi, mis hageja edastas komisjonile, ei saa asuda seisukohale, et komisjon tuvastas vaidlustatud otsuse põhjenduses 18 vääralt, et elektroonilise arve saatmiseks või vastuvõtmiseks võib vaja minna mõningast täiendavat taristut ja elektroonilise arvete kasutamisega võib kaasneda mitu lisandväärtusega teenust ja muud eelist.

72 Teiseks olgu märgitud seoses komisjoni järeldustega vaidlustatud otsuse põhjenduses 19, et hageja toob esile, et föderaaltasandil ettevõtjate ja valitsuse vahelistes suhetes saadetud arvete puhul on tegemist üksnes [konfidentsiaalne]%-ga ja et seega võib selle jätta kõrvale asjaomase turu piiritlemisel. Lisaks ei ole hageja väitel komisjoni varasemate otsustega kokkusobiv ega kooskõlas võtta arvesse olukordi, kus elektroonilised arved on muutunud *de facto* kohustuslikuks. Lisaks ei ole komisjon mingil moel välja toonud asjaomast turuosa ega millist mõju see asjaomase turu piiritlemisele avaldab.

73 Selles osas tuleb esiteks märkida, et isegi kui föderaaltasandil ettevõtjate ja valitsuse vahelistes suhetes saadetud arveid võib pidada ebaoluliseks nende väikese hulga tõttu, on siiski tõsi, et komisjon võis ilma eksimata asuda seisukohale, et olid olemas sellised arved, mille puhul asendatavuse küsimust ei tekkinud.

74 Teiseks olgu meenutatud selles osas, milles komisjon on asunud seisukohale, et on olemas muid samalaadseid olukordi, kus e-arved muudetakse klientide või tarnijate suurel nõudmisel *de facto* kohustuslikuks, et komisjon on viidanud vaidlustatud otsuse põhjendusele 19 lisatud 15. joonealuses märkuses ACM uuringu punktile 2.3.2. Nimetatud uuringust ilmneb, et ettevõtjate arvete viisi valik sõltub eelkõige ettevõttesisese teabevahetuse meetodist, tarnevõrguga seotud kogemustest ja klientide nõudlusest. ACM uuringu kohaselt kasutatakse elektroonilisi arveid peamiselt välisturujõududest sõltuvatel majanduslikel põhjustel, see tähendab klientide või tarnijate suure nõudluse tõttu või valitsuse algatusel see kohustuslikuks muuta.

75 Lähtudes kõnealusest viitest ACM uuringule ilmneb komisjoni osundatud faktiline olukord õiguslikult piisavalt vaidlustatud otsusest. Seoses asjaomase turuosaga, tuleb meenutada, et silmas pidades komisjoni piiratud uurimispädevust direktiivi 2004/17 artikli 30 kohases menetluses ja asjaolu, et hagejal lasub tõendamiskoormis (vt punktid 40 ja 41 eespool), ei saa nõuda, et komisjon läheks kaugemale nõuetest, mis hageja oma taotluses esitas. Selles osas tuleb ka meenutada, et vaidlustatud otsuse põhjendusest 16 ilmneb, et Austria ametivõimud ei ole esitanud täiendavat teavet hageja kinnituste toetuseks (vt punkt 50 eespool). Seoses selle faktilise olukorra mõjuga asjaomase turu piiritlemisele ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 30, mille kohaselt määratles komisjon asjaomaste toodete turu muu hulgas kõnealuse otsuse põhjenduses 19 nimetatud teabe alusel, et komisjon arvestas nimetatud teguriga asjaomase turu määratlemisel. Pealegi ei võimalda mitte miski asuda seisukohale, et asjaomase turu määratlemiseks ette nähtud kriteeriumid (vt punktid 56 ja 57 eespool) välistavad faktilise olukorraga arvestamise. Lõpuks tuleb osas, milles hageja väidab, et selline arvessevõtmine ei ole kooskõlas komisjoni varasemate otsustega, märkida, et lisaks sellele, et hageja ei ole mingil moel välja toonud, mismoodi komisjoni otsused võiksid kinnitada tema argumente, ei esita ta ka ühtegi argumenti, mis suudaks tõendada, et komisjon oli käesoleval juhul seotud oma otsustuspraktikaga. Seega ei saa nimetatud argumentidega nõustuda.

76 Seega tuleb selle väite teine osa tagasi lükata.

Kolmas väiteosa, mis käsitleb HM testi ning turuhäirete analüüsist tulenevate koguste ja hindade kujunemise kohta esitatud andmete väärat tõlgendamist ja põhjendamiskohustuse rikkumist

77 See väiteosa koosneb kahest etteheitest. Esimene puudutab hageja poolt tema taotluse põhjendamiseks läbi viidud HM testi hindamist. Teine etteheide käsitleb hageja teostatud turuhäirete analüüsist tulenevate koguste ja hindade kujunemise kohta esitatud andmete väärat tõlgendamist.

– Esimene etteheide, mis käsitleb HM testi väärat tõlgendamist ja põhjendamiskohustuse rikkumist

78 Hageja väidab, et esiteks tõlgendas komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 20 vääralt HM testi, mille ta lasi läbi viia B2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud riigisisese postiteenuste turu osas ja mis tõendab, et posti teel ja elektrooniliste sidevahenditega kättetoimetamine kuuluvad sama turu alla ja teiseks väidab, et komisjon rikkus talle pandud põhjendamiskohustust.

79 Kohtule esitatud toimikust ilmneb, et HM testis sisaldunud uuring, mis on osa ACM uuringust, viidi läbi 451 ettevõtja hulgas ja see sisaldab kaht eri tüüpi küsimusi. Esiteks küsiti sarja otseste küsimustega ettevõtjatelt, milline on ärikirjade käitlemise praktika. Keskne küsimus oli, kas need ettevõtjad saadaksid oma kirju elektrooniliselt, kui ühe kirja saatmise postikulud suureneksid 62 sendilt -65,1 sendini. Ettevõtjad said valida seitsme erineva vastusevariandi vahel, mille hulgas oli: ei muudaks; muudaks täielikult või muudatus puudutaks 10, 20, 30, 50 või 75% kõigist kirjadest. Teiseks esitati kaudseid küsimusi, mis ei puudutanud otseselt reaktsiooni hinnatõusule. Ettevõtjad pidid osutama millise teenuse nad valiksid kahe teenuse hulgast, mille omadusi oli iseloomustatud.

80 Komisjon märgib vaidlustatud otsuse põhjenduses 20 järgmist:

„Taotluse esitaja tegi [HM testi], võttes aluseks 451 Austria ettevõtjalt kogutud küsitlusuuringu andmed. Küsitlusuuring koosnes kaudsetest küsimustest, mille eesmärk oli eeliskombinatsiooni analüüsi abil tuua välja paberkandjal ja elektroonilisel teel edastatavat posti puudutavad eelistused. Tulemused viitasid, et postikulu suurenemine 5% kahandaks kirjasaadetiste saatmise nõudlust [konfidentsiaalne]%. Kuigi nende tulemuste põhjal võiks arvata, justkui paberkandjal ja elektroonilisel teel edastatav post liigituksid sama asjaomase turu alla, seavad mõned küsitlusuuringu ülesehitust puudutavad tehnilised küljed kahtluse alla tulemuste paikapidavuse. Näiteks valiti tooteid määratlevad omadused viisil, mis võisid kallutada vastajaid eelistama elektroonilisi sidevahendeid. Eeliskombinatsiooni analüüsi tehnikat rakendavates asjaomastes majandusteooriates selliseid vastuolulisi väiteid üldiselt ei kohta ja nii ei ole võimalik mõõta nende rolli selles, et nõudlus kahaneks hinnanguliselt [konfidentsiaalne]%.“

81 Esiteks kinnitab hageja, et komisjon rikkus talle pandud põhjendamiskohustust sellega, et ta ei esitanud põhjusi, mis tema arvates võisid kallutada vastajaid eelistama elektroonilisi sidevahendeid ja milles seisnevad vastuolulised väited majandusalastes tekstides.

82 Seoses vaidlustatud otsuses esitatud põhjendustega, mille alusel komisjon asus seisukohale, et esines teatud mõjutamine elektrooniliste sidevahendite kasuks, tuleb märkida, et komisjon tõi vaidlustatud otsuse põhjenduses 20 esile näiteks seda, et teda ajendas sellisele järeldusele viis kuidas valiti välja tooteid määratlevad omadused. Vastuoluliste väidete osas ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 20, et tegemist on kõnealuses uuringus esitatud väidetega ja mitte vastuoluliste väidetega majandusalastes tekstides.

83 Vastab tõele, et kahetsusväärne võib tunduda asjaolu, et vaidlustatud otsuses ei ole komisjon täpsustanud kriitikat HM testi tulemuste kohta. Arvestades vaidlustatud otsuse vastuvõtmise konteksti, mida iseloomustab eelkõige lõpliku otsuse vastuvõtmiseks määratud tähtaeg (vt punkt 40 eespool), tuleb sellegipoolest asuda seisukohale, et komisjon ei rikkunud käesoleval juhul talle pandud kohustust põhjendada vaidlustatud otsust piisavalt eespool punktides 20 ja 46 viidatud kohtupraktika tähenduses. Sellistel juhtudel ei oleks mõistlik nõuda, et üksikasjalikult kirjeldatakse iga kõnealuses uuringus valitud omaduse suhtes esitatud kriitikat või iga uuringus mainitud vastuolulist väidet. See on nii seda enam juhul, kui hageja on haldusmenetlusega tihedalt seotud (vt selle kohta kohtuotsus, 10.7.2008, Bertelsmann ja Sony Corporation of America *vs.* Impala, C-413/06 P, EKL, EU:C:2008:392, punktid 179 ja 180 ja seal viidatud kohtupraktika). Nimelt ilmneb toimiku materjalidest, et pärast seda, kui 2. detsembril 2013 esitati küsimustikud, millel uuring põhines, kohtus hageja määratud ekspert, kes selle uuringu eest vastutab, komisjoni teenistustega 6. märtsil 2014 toimunud koosolekul. Järgmisel päeval saatis komisjon nimetatud eksperdile otsuse eelnõu ja arutas seda temaga 28. märtsil

2014 peetud koosolekul. Otsuse eelnõu, mida arutati 28. märtsi 2014. aasta koosolekul, esitas komisjon Üldkohtule menetlust korraldavate meetmete raames (vt punkt 12 eespool), ja see sisaldas juba teksti, mis on vaidlustatud otsuse põhjenduses 20.

84 Lisaks olgu märgitud nii seoses komisjoni kriitikaga, mis puudutab tooteid määratlevate omaduste valikut, kui ka vastuoluliste väidete osas, et need puudutavad kõnealuse uuringu osa, mis käsitleb kaudseid küsimusi. Asjaolu, et hageja väitis oma hagis, et komisjon on vaidlustatud otsuse põhjenduses 20 üksnes hinnanud kaudseid küsimusi ja mitte otseseid küsimusi, on täiendav tõend mis võimaldab järeldada, et hageja oli komisjoni põhjendustest teadlik.

85 Teiseks heidab hageja komisjonile ette HM testi väärat tõlgendamist ja seda, et komisjon ei esitanud eksperdiarvamusi ega uuringuid, mis võiksid hageja uuringud ümber lükata. Hageja väidab, et kuigi HM test sisaldab nii kaudseid kui ka otseseid küsimusi, ei hinnanud komisjon klientidele esitatud otseseid küsimusi, millel oli otsustav tähendus. Viidates komisjoni praktikale ja turu määratlemise teatisele, väidab hageja, et komisjon kasutab tavaliselt turu piiritlemisel tõendina turuuuringuid, mida talle edastavad asjaomased ettevõtjad, mida komisjon aga käesoleval juhul ei teinud. Otsestel küsimustel põhineva kliendiuuringu tulemused näitavad, et [konfidentsiaalne]% küsitletud ettevõtjatest asendaksid vähimagi hinnatõusu puhul täielikult või osaliselt oma kirjasaadetised elektrooniliste saadetistega ja [konfidentsiaalne]% küsitletud ettevõtjatest jätkaksid postisaadetiste kasutamist. Need tulemused vastavad ühele teisele Austrias 2012. aastal läbiviidud uuringule. Lisaks kavatsesid vastavalt hageja andmetele [konfidentsiaalne]% küsitletud ettevõtjatest ka juhul, kui hind jääks samaks, hakata edaspidi oma arveid elektrooniliselt saatma. Komisjon ei võtnud hageja väitel arvesse asjaolu, et suundumus asendada kohaletoimetamiskulude hinnatõusu korral postiteenused elektrooniliste teenustega oli olemas ka Ühendkuningriigis ja Saksamaal, nagu ilmneb Ühendkuningriigi posti reguleeriva ametiasutuse kogutud andmetest ja äriühingu WIK-Consult 2009. aasta uuringust „Nachfrage nach Postdienstleistungen von Geschäftskunden“ (äriklientide nõudlus postiteenuste järele; edaspidi „WIK 2009 uuring“). Seoses kaudseid küsimusi puudutavate komisjoni etteheidetega märgib hageja, et need küsimused esitati olukorra põhjalikumaks tundmaõppimiseks, kasutades tunnustatud uuringumeetodit. Vastavalt turu määratlemise teatisele olid kliendiuuringuga hõlmatud kõik tooted, mida tarbija käsitleb asendustoodetena, ja seega ei kallutatud vastajaid eelistama elektroonilisi sidevahendeid.

86 Kõigepealt olgu meenutatud, et (vt punktid 38–41 eespool) esiteks on komisjonil asjaomase turu määratlemisel lai kaalutlusõigus, mis kuulub liidu kohtu poolt kontrollimisele ainult piiratud ulatuses ja teiseks lasub asjaomase turu määratlemisel tõendamiskoormis hagejal.

87 Esiteks olgu meenutatud, et vastupidi hageja väidetele ei ole komisjon vaidlustanud asjaolu, et HM testi võiks kasutada kaupade või teenuste asendatavuse hindamisel. Nimelt on komisjon märkinud, et ta kohaldas turu piiritlemiseks turu määratlemise teatises nimetatud meetodit (vt punkt 33 eespool). Vaidlust ei ole küsimuses, et HM test on põhimõtteliselt osa selles teatises nimetatud meetoditest. Nimetatud teatise punkti 15 kohaselt võiks üks võimalus teha kindlaks nende toodete hulk, mida tarbija käsitab asendustoodetena, olla teoreetiline katse, mille puhul võetakse hüpoteetiline väike püsiv muudatus suhtelistes hindades ning hinnatakse tarbijate eeldatavaid reaktsioone sellele hinnatõusule. Selle teatise punktist 17 ilmneb, et vastust vajab küsimus, kas poolte kliendid võtaksid vaadeldavate toodete või piirkondade osas hüpoteetiliselt toimuva väikese (5–10%), kuid püsiva hinnatõusu tõttu kasutusele kergesti kättesaadavad asendustooted või hakkavad kasutama mujal asuvate pakkujate tooteid. Kui asendatavusest piisaks, et muuta hinnatõus kahjulikuks, kuna müük seeläbi väheneks, lisatakse asjaomasele turule täiendavaid asendusvõimalusi ja piirkondi. Vastavalt kõnealuse teatise punktidele 39–41 võivad erinevaid ökonomeetrilisi ja statistilisi käsitlusi sisaldavad (näiteks hindade elastsuse ja ristelastsuse hindamised, klientide ja konkurentide arvamuse väljaselgitamiseks tehtud uuringud või menetlusosaliste edastatud turuuuringud) kvantitatiivsed katsed olla asjakohasteks tõenditeks taotluses nimetatud kahe toote asendatavuse hindamisel.

88 Selles osas tuleb meenutada, et otsusele 2005/15 lisatud 7. joonealusest märkusest ilmneb, et asjaomase turu määratlemisel võtab komisjon arvesse üksnes kergesti asendatavaid tooteid. Kergesti asendatavad tooted on need, mida tarbijad kõnealuse toote mõõduka, kuid märkimisväärse hinnatõusu (näiteks 5%) puhul ostaksid. Kõnealuse joonealuse märkuse kohaselt võimaldab see komisjonil hinnata konkurentsiolukorda asjaomase turu, mis moodustub kõikidest toodetest, mida kõnealuste toodete tarbijad esmajärjekorras ostaksid, kontekstis. Kõnealuse joonealuse märkuse kohaselt ei tähenda see siiski seda, et komisjon jätab arvesse võtmata asjassepuutuvate ettevõtete konkurentsikäitumise piirangud, mis tulenevad halvimate asendatavate toodete olemasolust, st tooted, mida tarbija kõnealuse toote mõõduka, kuid märkimisväärse hinnatõusu (näiteks 5%) korral ei hakkaks ostma. Neid mõjusid arvestatakse, kui turg on juba määratletud ja turuosad kvantifitseeritud.

89 Teiseks piisab seoses hageja argumentidega, mille kohaselt komisjon ei esitanud eksperdiaruandeid ega uuringuid, mis võiksid hageja uuringud ümber lükata, kui meenutada, et selle tõendamise koormis, et direktiivi 2004/17 artikli 30 lõike 1 tingimused on täidetud, on pandud taotlejale ja asjaomasele liikmesriigile (vt punkt 41 eespool). Seega ei ole komisjon kohustatud ise uuringuid läbi viima.

90 Kolmandaks tuleb samuti tagasi lükata hageja argumendid, et komisjon ei hinnanud uuringu otseseid küsimusi. Asjaolu, et komisjon märkis vaidlustatud otsuse põhjenduses 20, et kõnealune uuring koosneb hulgast kaudsetest küsimustest ja et ta on otsesõnu näidetena maininud uuringu kaudsete küsimuste väljatöötamise kohta esitatud kriitikat, ei tähenda, et ta jättis uuringu otsesed küsimused hindamata. Nimelt olgu märgitud, et esiteks ei välista sõna „koosneb“ seda, et lisaks kaudsetele küsimustele oli kõnealuses uuringus ka muid küsimusi, ning komisjon küsis pealegi otsesõnu hageja poolt uuringu läbiviimiseks määratud eksperdilt nii otseseid kui kaudseid küsimusi sisaldavaid küsimustikke. Teiseks ei saa järeldada vaidlustatud otsuse põhjendusest 20, mis sisaldab uuringu ülesehitust puudutavate tehniliste külgede kriitikat, et see kriitika puudutab üksnes uuringu kaudseid küsimusi puudutavat osa.

91 Neljandaks väidab hageja, et komisjon eksis, hinnates tulemusi, mis saadi kõnealuse uuringu keskse otsese küsimuse abil, mille kohaselt küsitletud ettevõtjatel paluti märkida, kas nad saadaksid oma kirju elektrooniliselt, kui ühe kirja saatmise postikulud suureneksid 62 sendilt 65,1 sendini.

92 Nagu juba on sedastatud (vt punkt 79 eespool), said ettevõtjad vastamisel valida seitsme erineva vastusevariandi vahel, mille hulgas oli: ei muudaks; muudaks täielikult või muudatus puudutaks 10, 20, 30, 50 või 75% kõigist kirjasaadetisest. Vaidlustatud otsuse põhjenduses 20 piirdus komisjon märkimisega, et kuigi kõnealuse uuringu tulemuste põhjal võiks arvata, et paberkandjal ja elektroonilisel teel edastatav post liigituksid sama asjaomase turu alla, seavad mõned küsitlusuuringu ülesehitust puudutavad tehnilised küljed kahtluse alla tulemuste paikapidavuse. Komisjon täpsustas kostja vastuses, et asjaolu, et küsitletud ettevõtjad said eelduse osas, et nad kavatsevad posti teel kättetoimetamise asendada elektroonilise kättetoimetamisega, märkida selliste postisaadetiste mahuks minimaalselt 10%, võib viia hinnatõusust tuleneva ülemineku valmiduse ulatuse ülehindamiseni. Veel lisas komisjon kostja vastuses, et kogu uuring oli märkimisväärselt moonutatud küsitletud ettevõtjate suuruse osas võrreldes ettevõtjate suurusjaotusega Austria majanduses.

93 Hageja väidab esiteks vastuseks komisjoni kriitikale, mille kohaselt postisaadetiste mahu minimaalne 10% valik võib tuua ülehindamise, et kõnealuses uuringus oli protsendivalik seotud saadetiste mahuga ja see oli seotud turutingimustega. Hageja väitel ei saada kliendid, kes valivad kirjade elektroonilise kättetoimetamise, elektrooniliselt mitte ainult ühte kirja vaid teatud kindla protsenti kogu nende saadetiste mahust. Lisaks ilmneb ACM uuringu tulemustest, et [konfidentsiaalne]% küsitletud ettevõtjatest saadavad ühes kuus 100-1000 kirja, sh arved. Niisiis vastab 5% sellest saadetiste mahust üksnes 5-50 kirjasaadetisele kuus. Seega vastab 10%-ne saadetiste maht 10-100 kirjasaadetisele, esindades niimoodi turutingimusi paremini. Lisaks ilmnes Ühendkuningriigis ja Saksamaal läbiviidud muude HM testi raames tehtud uuringutest, et hinnatõusu korral võib täheldada massilist üleminekut. Hageja arvates oli juba 10% künnise valimine ettevaatlik hinnang. Hageja väidab, et kui ta oleks valinud minimaalse ülemineku künniseks 5%, siis oleks valmidus kasutada elektroonilist kättetoimetamist olnud

isegi veel suurem. Lõpuks väidab ta, et uuringu tulemuste analüüsi ei viidud läbi mitte lähtudes saadetiste mahust, vaid küsitletud ettevõtjate arvust. Võrreldes saadetiste mahuga oleks posti teel kättetoimetamise vähenemine oletatava elektroonilistele saadetistele 5%-se ülemineku suurenemise korral olnud veelgi märkimisväärsem.

94 Need argumendid ei tõenda siiski, et komisjoni hinnang vaidlustatud otsuse põhjenduses 20, mille kohaselt seavad mõned küsitlusuuringu ülesehitust puudutavad tehnilised küljed kahtluse alla tulemuste paikapidavuse, on ekslik.

95 Nagu väidab komisjon, ei kinnita tegelikult küsitletud ettevõtjate saadetud kirjade arv hageja väiteid, et postisaadetiste minimaalne 10% maht kajastaks paremini turu tegelikku olukorda, eriti kuna ACM uuringu punktist 3.4.1 ilmneb, et [konfidentsiaalne]% küsitletud ettevõtjatest saadavad kuus 1000 kirjasaadetist või enam, st [konfidentsiaalne]% 1000–2499 kirjasaadetist, [konfidentsiaalne]% 2500–4999 kirjasaadetist, [konfidentsiaalne]% 5000–9999 kirjasaadetist ja [konfidentsiaalne]% enam kui 10 000 kirjasaadetist. Ühendkuningriigis ja Saksamaal läbiviidud uuringute tulemustega seoses olgu märgitud, nagu kinnitas ka komisjon, et lisaks sellele, et need ei puuduta Austria turgu ning, et need ei ole seega vastupidi hageja väidetele kõnealuse turu määratlemisel asjakohased, et ACM uuringu punktist 3.4.1 tuleneb, et need uuringud käsitlesid küsimust, kas kõnealused ettevõtjad olid täiesti või pigem hinnatõusu korral valmis üle minema elektroonilisele kättetoimetamisele ega puudutanud seega sellise muudatuse ulatust. Lisaks tuleb märkida seoses Saksamaal läbi viidud uuringuga, st uuringuga WIK 2009, et sellest ilmneb, et selle uuringu käigus läbiviidud küsitluse tulemust tõlgendati nii, et kirjasaadetiste hinnatõusu korral kalduvad ettevõtjad pigem vahetama teenuseosutajat, kui kasutama rohkem elektroonilist kättetoimetamist.

96 Osas milles hageja väidab, et kui ta oleks lasknud valida minimaalse ülemineku künnisena 5%, siis oleks elektroonilisele kättetoimetamisele ülemineku valmidus veelgi suurem, olgu märgitud, et selline suurenemine ei ole mitte millegagi tõendatud ja tuleb seega põhjendamatuse tõttu tagasi lükata. Lisaks tuleb meenutada, et isegi kui eeldada, et kõnealuste argumentidega nõustutakse, ei ilmne kohtule esitatud toimikust see, kui suur asjaomase valmiduse ulatus oleks võinud olla. Sama kehtib ka hageja väite kohta, et posti teel kättetoimetamise vähenemine oleks olnud veelgi suurem, kui uuringutulemuste hindamine oleks viidud läbi võrdluses saadetiste mahuga.

97 Teiseks väidab hageja vastuseks komisjoni kriitikale seoses asjaoluga, mille kohaselt kogu uuring oli märkimisväärselt moonutatud küsitletud ettevõtjate suuruse osas võrreldes ettevõtjate suurusjaotusega Austria majanduses, et küsitletud ettevõtjad esindasid tegelikke turutingimusi ja saadetiste mahte kirjakande turgudel. Ta rõhutab, et ACM uuringust ilmneb, et eelkõige kasutavad postisaadetisi suured ettevõtjad ja väikese suurusega ettevõtjate saadetiste mahud on väiksemad. Hageja väidab, et kui uuring oleks läbi viidud eristades ettevõtjaid nende majandusliku suuruse järgi, siis oleks see kaasa toonud turu tegelikkuse veelgi suurema moonutamise. Hagejal oli oma äriklientide loetelus 5641 klienti ja neist 160 saadavad aastas kirjasaadetisi hulgal, mis vastab [konfidentsiaalne]%-le tema saadetiste kogumahust. Lähtudes tegelikest turutingimustest oleks olnud asjakohane küsitleda ettevõtjaid, kes toodavad vastava hulga saadetisi ja mitte neid, kellel ei ole mingit turuosalust. Kokku osales uuringus hageja 160 võtmetähtsusega ärikliendist 57, mis vastab [konfidentsiaalne]%-le tema äriklientide kogusaadetiste mahust. Lisaks kaasas hageja uuringusse väikese suurusega ettevõtjaid, kes lähetavad vähem kui 100 saadetist kuus ja kes ei moodusta 8,4%-sest saadetiste mahust rohkem kui [konfidentsiaalne]%, kuna tema andmebaas ei hõlma neid postisaadetiste saatjaid, kes postitavad postkontoris ise oma kirjasaadetised. Seega kajastas kõnealune uuring täielikult turutingimusi. Lisaks väidab hageja, et elektroonilisele kättetoimetamisele kalduvad üle minema pigem suured ettevõtjad. Hageja arvates võib samas isegi see, kui väike hulk tema suuremahulisi ärikliente läheb üle elektroonilisele kättetoimetamisele, mõjutada võrgu taristukulusid, mis võidakse suunata teiste saatjate õlule, mis võib kaasa tuua ka nende saatjate ülemineku elektroonilisele kättetoimetamisele.

98 Need argumendid ei tõenda, et komisjoni hinnang vaidlustatud otsuse põhjenduses 20, mille kohaselt seavad mõned küsitlusuuringu ülesehitust puudutavad tehnilised küljed kahtluse alla tulemuste paikapidavuse, on ekslik.

99 Kui võtta nimelt arvesse seda, et B2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud riigisiseste postiteenuste turul oli hageja turuosa ligikaudu [konfidentsiaalne]%, mille osas ei ole vaidlust, siis tuleb tõdeda, et peaaegu kõik Austria ettevõtjad olid hageja kliendid. Nagu kinnitab komisjon, kuna hageja peab ise usutavaks seda, et teatud suurusega ettevõtjad kalduvad pigem eelistama üleminekut elektroonilisele kättetoimetamisele, siis võib asjaolu, et uuring keskendus suurtele ettevõtjatele kujutada endast riski, et see ei peegelda asjakohasel viisil tema klientideks olevate väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate soove. Põhjendamatuse tõttu tuleb tagasi lükata hageja väide, et isegi kui üksnes väike osa suuri ärikliente läheb üle elektroonilisele kättetoimetamisele, võib see mõjutada võrgu taristukulusid, mis võidakse suunata teiste saatjate õlule. Nimelt märgib hageja ise, et tema hinnad on rangelt reguleeritud ja et seetõttu on hinnatõus võimalik üksnes reguleeriva ametiasutuse loal.

100 Lisaks olgu märgitud, nagu väidab ka komisjon, et isegi kui küsitletud ettevõtjate saadetiste hulk on asjakohane kriteerium, ei ilmne sellest, et küsitletud ettevõtjate hulgas läbiviidud uuringus oleks arvesse võetud ettevõtjate suurust. Nimelt nähtub komisjoni esitatud statistikast Austria kohta, et 2011. aastal oli Austrias umbes 311 000 ettevõtjat. Nagu juba märgitud (vt punkt 99 eespool), olid peaaegu kõik need ettevõtjad hageja kliendid. Eeltoodust lähtudes ei saa hageja ilma sellekohaseid selgitusi toomata väita, et tema loetelusse kantud 5641 kliendi arvessevõtmine tagab postisaadetiste mahu osas küsitletud ettevõtjate representatiivse valimi. Vastupidi, üksnes hageja äriklientide loetelusse kantud ettevõtjate valimine võib anda enam kaalu ettevõtjatele, kelle postisaadetiste maht on suur, kuna võib arvata, et ettevõtjad, kelle postisaadetiste maht on väike, on vähem huvitatud nimetatud loetelusse kandmisest. Lisaks olgu märgitud, et ACM uuringu punktist 3.4.1 ilmneb, et ainult [konfidentsiaalne]%-il küsitletud ettevõtjatest oli postisaadetiste maht suurem kui 10 000 saadetist kuus ning hageja märkis oma repliigis, et üksnes [konfidentsiaalne]%-il neist 5641 kliendist oli selline postisaadetiste maht. Lisaks on küsitletud ettevõtjate hulgast tugevalt eelistatud olukorras 451 suurt ettevõtjat, kuna hageja sõnul osales tema klientide loetellu kantud 160-st suurest ettevõtjast uuringus 57 ettevõtjat ja seega ülejäänud 5481 ettevõtjast osales selles üksnes 394. Nagu kinnitab komisjon, ei ole hageja ka suutnud tõendada, et vastupidi komisjoni väidetele olid väikese suurusega ettevõtjad, kes saadavad vähem kui 100 kirjasaadetist kuus, uuringus üleesindatud. Kuigi hageja arvates olid [konfidentsiaalne]% tema loetelusse kantud 5461 kliendist väikese suurusega ettevõtjad, oli tegelikult küsitletud ettevõtjate hulgas nende hulk üksnes [konfidentsiaalne]%.

101 Osas milles hageja väidab, et HM testi tulemused vastavad Austria kohta 2012. aastal läbi viidud ühe teise uuringu tulemustele, olgu märgitud, et kuna seda asjaolu ei ole tõendatud, sest seda uuringut ei ole esitatud, siis tuleb need argumendid põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

102 Viiendaks väidab hageja, et läbiviidud uuringust ilmneb, et [konfidentsiaalne]% tema klientidest kavatsesid tulevikus isegi juhul, kui hinnad jäävad samaks, asendada oma kirjasaadetiste posti teel kättetoimetamise elektroonilise kättetoimetamisega. Need argumendid tuleb tagasi lükata. Nimelt olgu meenutatud, et sellist tulemust, mis jääb väga üldiseks, mõjutavad samad vead, kui tulemusi, mis saadi HM testis esitatud keskse otsese küsimuse abil.

103 Kuuendaks märgib hageja seoses kaudsete küsimustega, et need esitati olukorra põhjalikumaks tundmaõppimiseks, kasutades tunnustatud uuringumeetodit. Vastavalt turu määratlemise teatisele olid kliendiuuringuga hõlmatud kõik tooted, mida tarbija käsitleb asendustoodetena, ja seega ei kallutatud vastajaid eelistama elektroonilisi sidevahendeid.

104 Nagu juba on sedastatud (vt punkt 79 eespool) ilmneb kohtule esitatud toimikust, et HM testi sisaldav uuring hõlmas ka kaudseid küsimusi. Nende küsimuste puhul, mis ei puudutanud otseselt nende arvamust hinnatõusu kohta, pidid ettevõtjad näitama kumma teenuse nad valiksid kahe erineva teenuse

hulgast, mis olid määratletud teatud hulga omaduste kaudu. Vaidlustatud otsuse põhjenduses 20 märkis komisjon, et kuigi kõnealuse uuringu tulemuste põhjal võiks arvata, et paberkandjal ja elektroonilisel teel edastatav post liigituksid sama asjaomase turu alla, seavad mõned küsitlusuuringu ülesehitust puudutavad tehnilised küljed kahtluse alla selle tulemuste paikapidavuse. Komisjon tõdeb, et näiteks valiti tooteid määratlevad omadused viisil, mis võisid kallutada vastajaid eelistama elektroonilisi sidevahendeid. Komisjon täpsustas kostja vastuses, et klientidele esitatud kaudsed küsimused olid kokku seatud „pakettidena“, mis sisaldasid lisaks posti teel ja elektroonilise kättetoimetamise vahelisele valikule ka subjektiivseid seisukohti, milles viidati näiteks keskkonnakaitset, seadusest tulenevaid nõudeid või turvalisust puudutavatele hinnangutele. Selline küsitlusviis tekitab ohu, et küsitletud ettevõtja on sunnitud väljendama etteantud eelistust. Lisaks ei ole kahtlust, et mitu neist hinnangulist elementi sisaldanud küsimustest olid koostatud nii, et need eelistasid elektroonilist kättetoimetamist.

105 Hageja vaidleb neile väidetele vastu ja toob esile, et mitu ACM uuringu punktis 2.3.2 nimetatud uuringut tõendavad, et saatjad võtavad otsustamisel lisaks hinnale arvesse ka muid eelistusi. Nende uuringute tulemuste alusel on empiiriliselt tõendatud eelistuseks keskkonna, turvalisuse ja seadusest tulenevate nõuetega seotud kaalutlused. Selliste eelistuste uuringusse lisamine on tavapärane ja teaduslikult tunnustatud praktika. Hageja arvates on saatjate eelistusi uuringus tasakaalustatult arvesse võetud.

106 Need argumendid ei tõenda, et komisjoni hinnang uuringu tehniliste aspektide kohta on ekslik. Ei ole ilmnenud, et komisjon eksis põhjendamisel, et kaudsete küsimuste kokku seadmine „pakettidena“, mis sisaldasid lisaks posti teel ja elektroonilise kättetoimetamise vahelisele valikule ka subjektiivseid seisukohti, võisid moonutada uuringu tulemusi. Nagu kinnitab komisjon, võis selliste subjektiivsete aspektide arvessevõtmine takistada küsitletud ettevõtjatel väljendada oma tegelikke eelistusi elektroonilise või posti teel kättetoimetamise kohta. Kuigi vastab tõele, et ACM uuringu punktis 2.3.2 on elektroonilist kättetoimetamist eelistavate aspektide hulgas mainitud ka ettevõtjate muid eelistusi, tuleb siiski arvestada, et ACM uuringust ei ilmne, et neid erinevaid eelistusi oleks juba kasutatud samal viisil asjakohastes majandusteooriates, milles on kohaldatud eeliskombinatsiooni analüüsi, nagu komisjon tõdes vaidlustatud otsuse põhjenduses 20. Lisaks olgu märgitud, et kui hageja piirdub väiteiga, et neid erinevaid eelistusi võeti ACM uuringus arvesse tasakaalustatult, ei ole ta mingil moel suutnud tõendada, et see oli ka tegelikult nii.

107 Esimene etteheide tuleb seega tagasi lükata.

– Teine etteheide, mis käsitleb turuhäirete analüüsist tulenevate koguste ja hindade kujunemise kohta esitatud andmete väärat tõlgendamist

108 Hageja väidab, et komisjon tuvastas vaidlustatud otsuse põhjenduses 21 vääralt, et hageja esitatud andmed turuhäirete analüüsist tulenevate koguste ja hindade kujunemise kohta ei võimalda kinnitada, et elektrooniline ja posti teel kättetoimetamine oleksid ka tegelikult teineteist asendavad. Turuhäirete analüüs kujutab endast sellise „turuhäire“ tõttu nõudluse vähenemise analüüsi, mis seisnes hageja poolt 2011. aasta mail hindade tõstmises, mille kiitis heaks reguleeriv asutus. Hageja sõnul jääb HM testist 5% hinnatõusu korral ilmnenud nõudluse elastsuse [konfidentsiaalne]% samasse suurusjärku kui 2011. aasta mail hindade tõstmisest tulenenud elastsus, mis oli [konfidentsiaalne]% või [konfidentsiaalne]% vastavalt valitud teenusele.

109 Komisjon märgib vaidlustatud otsuse põhjenduses 21 järgmist:

„Taotluse esitaja esitas ka koguste ja hindade kujunemise graafikud, millest ilmnes, et kogused olid hindade suhtes palju vähem tundlikud, kui küsitlusuuringu analüüs andis alust arvata. Selle ilmse vastuolu selgitamiseks paluti taotluse esitajal esitada graafikute aluseks olnud tegelikud andmed ja arvutada välja nõudluse tundlikkus. Taotluse esitaja poolt tegelike andmete põhjal välja arvutatud

nõudluse tundlikkus jäi vahemikku [konfidentsiaalne]% kuni [konfidentsiaalne]% sõltuvalt arvutustehnikast. Ent taotluse esitaja ei kasutanud nende tulemuste saamiseks standardset ökonomeetrilist analüüsi. Meie talitused tegid samade andmete põhjal eraldi analüüsi, kasutades majandusteoorias levinud nõudluse hindamise standardseid ökonomeetrilisi meetodeid, ning analüüsi esialgsete tulemuste põhjal võib koguste hinnatundlikkus olla lausa nii vähene kui 3,1%.“

110 Vaidlustatud otsuse põhjenduse 21 neljandale lausele lisatud joonealuses märkuses oli märgitud järgmist:

„Nõudluse analüüsis käsitletakse hinda tavaliselt endogeense muutujana. Et sellega seonduvat koguste hinnatundlikkust saaks pidada sõltumatuks elastsuse näitajaks, tuleks endogeensust kontrollida. Taotluse esitaja ei kontrollinud endogeensust ega põhjendanud piisavalt hindade eksogeensust, eeldades ilma põhjenduseta, et hinnad on eksogeensed.“

111 Täpsemalt väidab hageja, et komisjon kasutab turu piiritlemisel tõendina ka turuhäirete analüüse. Hageja sõnul ei esine ACM uuringu raames läbiviidud uuringu tulemustes vastuolusid. Turuhäirete analüüsis eristas ta praktilistel ja käibe maksustamisega seotud tehnilistel kaalutlustel suures postkontoris postitatud standardkirju, mis kuuluvad universaalteenuse kohustuse alla, ja selliseid otse sorteerimiskeskuses postitatud kirju, mis ei kuulu universaalteenuse kohustuse alla, vaid on maksustatud käibemaksuga. Hageja arvutas 2011. aasta mai puhul universaalteenuse kohustuse alla mittekuuluvate standardkirjade 1% hinnatõusu korral nõudluse elastsuse suuruseks [konfidentsiaalne]% ja universaalteenuse kohustuse alla kuuluvate kirjade puhul [konfidentsiaalne]%. HM testi raames eelduseks seatud 5% hinnatõus tooks kaasa standardkirjade nõudluse vähenemise vastavalt [konfidentsiaalne]% ja [konfidentsiaalne]%. Seega on otsustav HM testi tulemus, mis osutab [konfidentsiaalne]%-sele nõudluse elastsusele. Hageja sõnul kinnitasid turuhäirete analüüsi kaks usaldusväärsuse kontrolli, see tähendab üks lihtne ja üks täiendav ökonomeetriline analüüs. Lõpuks märgib hageja, et komisjoni läbiviidud ökonomeetrilised analüüsid, mis põhinesid tema esitatud andmebaasidel, ei olnud sobivad ega piisavad, et ümber lükata hageja analüüside usaldusväärsust ja arusaadavust. Kui komisjoni esimese analüüsi tulemus on samas suurusjärgus kui hageja mõõdetud nõudluse elastsus, st [konfidentsiaalne]%, siis teine analüüs on ekslik, kuna kasutati seosetuid muutjaid ja erinevate ajavahemike andmeid.

112 Nende argumentidega ei saa tõendada, et komisjoni hinnangus on ilmne hindamisviga.

113 Nimelt tuleb esiteks seoses argumentidega, et komisjon kasutas turu piiritlemisel tõendina samuti turuhäirete analüüse, märkida, et komisjon ei ole vaidlustanud sellise analüüsi sobivust asjaomase turu määratlemiseks. Komisjon on märkinud, et ta kohaldas turu piiritlemiseks turu määratlemise teatises nimetatud meetodit (vt punkt 33 eespool). Selle teatise punkti 38 kohaselt on üheks teguritest, mida komisjon käsitab vajalikuna, et hinnata, kas kaks toodet on nõudluse aspektist asendustooted, andmed asenduste kohta lähiminevikus. Selle punkti kohaselt on teatud juhtudel võimalik analüüsida andmeid lähimineviku sündmuste või turuhäirete kohta, mis pakuvad reaalseid näiteid asendamisest kahe toote vahel. Nimetatud punktis on märgitud, et võimaluse korral on sellised andmed üldjuhul turu määratlemisel otsustava tähtsusega. Teatise turu mõiste kohta punktis 38 on samuti märgitud, et kui minevikus on toimunud suhteliste hindade muudatusi (kusjuures muu on jäänud samaks), tehakse asendatavus kindlaks lähtuvalt vastavatest reaktsioonidest, mis väljenduvad nõudluse mahtudes.

114 Teiseks tuleb ka tagasi lükata argument, mille kohaselt komisjon eksis järeldades, et hageja läbiviidud uuringu tulemuste ja komisjoni teostatud turuhäirete analüüsi tulemuste vahel on ilmne vastuolu seetõttu, et turuhäirete analüüsi raames kasutatud koguste ja hindade kujunemise graafikud näitavad, et kogused olid hindade suhtes palju vähem tundlikud, kui kõnealuse küsitlusuuringu analüüs andis alust arvata.

115 Nagu komisjon kinnitab, ilmneb neist graafikutest, mis hageja talle esitas, et nõudlus hakkas tegelikult kahanema 2011. aasta aprillis, see tähendab enne hageja poolt 2011. aasta mais hindade tõstmist. Kuigi vastab tõele, et nõudluse kahanemine jätkus 2011. aasta mais, tuleb siiski arvestada, et ei ole välistatud, et alates aprillikuust nõudluse vähenemist põhjustanud erakordsed asjaolud, milleks hageja sõnul oli tema teatud suurklientide vahelised lahkarvamused, aitasid samuti kaasa nõudluse vähenemisele 2011. aasta mais, mistõttu oli komisjonil õigus asuda seisukohale, et hinnatundlikus oli oluliselt väiksem kui näidati kõnealuses uuringus.

116 Seevastu ei saa nõustuda komisjoni argumentidega osas, milles ta väidab, et hageja oleks pidanud arvesse võtma üksnes 2011. aasta maikuud ja mitte 2011. aasta aprillist juunini kestnud ajavahemikku, kuna analüüsitud hinnatõus jõustus 1. mail 2011. Kuigi 2011. aasta veebruarist pärinevatest hageja reklaammaterjalidest, mille esitas komisjon, ilmneb, et 1. mail 2011 jõustunud hinnatõusust oli avalikkust teavitatud varakult, tuleb nimelt märkida, et see asjaolu ei sea kahtluse alla hageja kinnitust, et tema kliendid reageerivad hinnatõusule erinevalt.

117 Kolmandaks toob hageja esile, et ta viis turuhäirete analüüsi tulemuste tõendamiseks läbi kaks usaldusväärsuse kontrolli, see tähendab ühe lihtsa ja ühe täiendava ökonomeetrilise analüüsi. Hageja väitel tõendas regressioonanalüüsi kujul läbi viidud lihtne ökonomeetriline analüüs standardvalemi järgi arvutatud nõudluse elastsust. Selles analüüsis on postisektoris esinevaid hooajalisi mõjusid kontrollitud sõltumatu muutuja abil. Sellest analüüsist ilmneb 5% hinnatõusu korral [konfidentsiaalne]% elastsus. Täiendava ökonomeetrilise analüüsi tulemuseks on 5% hinnatõusu korral [konfidentsiaalne]% elastsus. Teise võimalusena esitas hageja komisjonile postisektori nõudluse elastsust puudutava standardteooria hinnangu, mis kinnitab samuti hageja poolt 1% hinnatõusu korral mõõdetud elastsust. Hageja sõnul kritiseeris komisjon täiendavat ökonomeetrilist analüüsi üksnes seetõttu, et selle puhul ei ole tegemist standardse ökonomeetrilise analüüsiga. Selle analüüsi käigus viis hageja läbi regressioonanalüüsi, milles ta kasutas kirjasaadetiste mahtu selgitatava sõltuva muutujana ja kirjasaadetiste hinda selgitava sõltumatu muutujana. Sellisel juhul võis täheldada endogeensust, kuna selgitav muutuja mõjutas selgitatavat muutujat. Sellegipoolest on vastupidi komisjoni eeldustele postisektorit puudutavates teaduslikes uuringutes endogeensusena tuntud probleem lubatav. Eeldatakse, et kirjasaadetiste hind on eksogeenne, mida kinnitavad ka hageja esitatud analüüsid. Täiendavat ökonomeetrilist analüüsi kinnitab asjaolu, et see jõuab samadele tulemustele kui muud hageja analüüsid, sealhulgas lihtne ökonomeetriline analüüs, mille puhul hageja sõnul ei esine endogeensuse probleemi, kuna see ei hõlma hinda selgitava muutujana. Vastupidi komisjoni väidetele ei ole seega standardne ökonomeetriline analüüs nõutav.

118 Esiteks olgu seoses argumendiga, et komisjon kritiseeris täiendavat ökonomeetrilist analüüsi üksnes seetõttu, et selle puhul ei ole tegemist standardse ökonomeetrilise analüüsiga ega lihtsa ökonomeetrilise analüüsiga, märgitud, et vaidlustatud otsuse põhjendusest 21 ei ilmne, et komisjoni kriitika standardse ökonomeetrilise analüüsi puudumise kohta puudutaks ainult hageja läbi viidud täiendavat ökonomeetrilist analüüsi. Nimelt kui komisjon järeldas nimetatud põhjenduses, et olenemata sellest, et hageja poolt tegelike andmete põhjal välja arvutatud nõudluse tundlikkus jäi vahemikku [konfidentsiaalne]% kuni [konfidentsiaalne]% sõltuvalt arvutustehnikast, ei kasutanud hageja nende tulemuste saamiseks standardset ökonomeetrilist analüüsi, siis ei eristanud komisjon mingil moel hageja läbiviidud lihtsat ja täiendavat ökonomeetrilist analüüsi. Vaidlustatud otsuse põhjenduse 21 neljandale lausele lisatud joonealusest märkusest (vt punkt 110 eespool) ilmneb pigem, et komisjon jättis hageja läbiviidud kahe ökonomeetrilise analüüsiga arvestamata seetõttu, et hageja ei olnud võtnud arvesse hindade endogeensust ega tõendanud piisavalt seda, et hinnad on eksogeensed.

119 Teiseks tuleb tõdeda seoses hageja argumendiga, et lihtsa ökonomeetrilise analüüsi puhul ei esine endogeensuse probleemi, kuna see ei hõlma hinda selgitava muutujana ja see on niisiis igal juhul pädev analüüs – nagu kinnitab komisjon –, et selle analüüsiga soovis hageja tõendada nõudluse hinnatundlikkust või kvantitatiivset reaktsiooni 1. mai 2011. aasta hinnatõusust tulenevale turuhäirele. Nimelt ilmneb sellest analüüsist, et selle kohaselt võimaldab postisaadetiste nõudluse modelleerimine ökonomeetria abil välja arvutada hinnatõusust tuleneva nõudluse languse eraldades selle muudest

teguritest. See analüüs sisaldas ka hinnatõusust tuleneva koguste kahanemise tulemust. Nagu hageja kohtuistungil märkis, viitavad lihtsa ökonomeetrilise analüüsi raames arvesse võetud andmed just nimelt ajavahemikule, mida mõjutas 1. mail 2011 toimunud hinnatõus. Lihtsas ökonomeetrilises analüüsis oleks seega hageja pidanud hinnateguriga arvestama.

120 Kolmandaks olgu märgitud, et hageja on piirdunud seoses väitega, et postisektorit puudutavates teaduslikes uuringutes on endogeensusena tuntud probleem lubatav ja lähtutakse eeldusest, et kirjasaadetiste hind on eksogeenne, üksnes viitamisega ühele uuringule, mis peaks tema teesi kinnitama, kuid ei ole seda uuringut esitanud. Selles osas tuleb märkida, et komisjon esitas kõnealuse uuringu, mis käsitleb Ühendriikide postituru hinnaelastsust. Nagu komisjon kinnitab, ei sobitu selle uuringu tulemused Austria turuga, kuna õigusalane regulatsioon on täiesti erinev. Lisaks ilmneb sellest uuringust, et isegi Ameerika postituru puhul on hindade eksogeensuse eeldust peetud ekslikuks.

121 Samuti tuleb osas, milles hageja kinnitab, et ta esitas komisjonile postisektori nõudluse elastsust puudutava standardteooria hinnangu, mis kinnitab samuti hageja poolt 1% hinnatõusu korral mõõdetud elastsust, piirdudes viitamisega teaduslike uuringute loetelule, ilma et ta oleks neid siiski esitanud, märkida, et hageja ei ole millegagi suutnud tõendada, et komisjon eksis, jättes hageja läbiviidud ökonomeetriliste analüüsidega arvestamata. Lisaks tuleb tõdeda, et ükski neist teaduslikest uuringutest ei puuduta Austria turgu.

122 Hageja väidab veel, et tema poolt läbiviidud regressioonianalüüse võib hinnata kahe kvaliteedikriteeriumi alusel. Esimene neist on t-test. Hageja väidab, et kui t-testi tulemus, see tähendab p-piirmäär (tõenäosus), jääb alla 0,05 või 5%, siis peetakse muutujat statistiliselt oluliseks. Käesoleval juhul on kõik tõenäosuse väärtused hageja analüüsides madalamad kui 0,05. Teine kvaliteedikriteerium on determinatsioonikordaja R^2. Viimati nimetatu näitab selgitatava muutuja liikuvust protsentides, mida võib väljendada regressioonivalemiga ja seega selgitavate muutujatega. Mida lähemal R^2 on väärtusele 1, seda olulisem on kontrollitava mõjutava teguri eristusväärtus. Mida suurem on mõjutava teguri eristusväärtus, seda parem on regressioon. Hageja sõnul on lubatavad piirmäärad üle 0,2, piirmäärad, mis on suuremad kui 0,4, väljendavad häid hinnanguid ja 0,5-st suuremad piirmäärad näitavad väga head regressiooni hinnangut. Hageja leiab, et käesoleval juhul jõutakse mõlemas tema analüüsis suurepäraste piirmääradeni, st lihtsas ökonomeetrilises analüüsis piirmäärani 0,92 ja täiendavas ökonomeetrilises analüüsis piirmäärani 0,88.

123 Selles osas tuleb sedastada, et vastates kohtuistungil ühele Üldkohtu küsimusele märkis hageja, et tõenäosuse väärtused ja R^2 piirmäärad ei saa lahendada endogeensuse probleemi. t-test ega kordaja R^2 ei viita põhjuslikule seosele regressioonianalüüsis kasutatud erinevate tegurite ja selle kvantitatiivse kahanemise vahel, mis konkreetselt on nõudluse elastsuse analüüsi keskne küsimus.

124 Neljandaks väidab hageja, et komisjoni poolt tema esitatud andmete alusel läbiviidud mõlema ökonomeetrilise analüüsi tulemused on ekslikud. Hageja sõnul ei ole komisjon põhjendanud valitud muutujate kasutamist. Lisaks puudutavad need regressioonianalüüsid üksnes 2012. aastani ulatuvat ajavahemikku ja komisjon kasutas erinevaid vaatlusperioode ja erinevate ajavahemike andmeid, mis ei vasta ühelegi standardsele ökonomeetrilisele analüüsile. Hageja märgib seoses komisjoni esimese regressioonianalüüsiga, et kirjasaadetiste hind selgitab kirjasaadetiste mahtu nii, nagu ilmnes tema täiendavast ökonomeetrilisest analüüsist. Esimene regressioonianalüüs näitas ka, et kirjasaadetiste maht vähenes 10,15%, mis sarnaneb hageja esitatud tulemustele. Komisjoni teise regressioonianalüüsi osas leiab hageja, et komisjon viis hindamise läbi instrument-muutujate abil. Ta asendas nii „kohaletoimetamiskulude“ muutuja kui ka „püsivõrgu lairibaühenduse/abonendiliini ja levi“ muutuja kahe muutujaga, milleks olid „sisemajanduse koguprodukti (SKP) muutus“ ja „äritarbijate elektrihind“. Hageja arvates peab selleks, et „kohaletoimetamiskulude“ muutujat saaks vahendina kasutada, sellel olema statistiline seos „äritarbijate elektrihinna“ muutujaga, kuid seda käesoleval juhul ei esine. Sellise pikaajalise seose puudumist on kinnitanud standardsed kointegratsioonitestid.

125 Need argumendid ei tõenda, et ekslik oleks komisjoni hinnang vaidlustatud otsuse põhjenduses 22, mille kohaselt ei ole kindlaid ega vaieldamatuid tõendeid, et elektrooniline ja posti teel kättetoimetamine oleksid ka tegelikult teineteist asendavad. Nimelt tuleb meenutada, et direktiivi 2004/17 artikli 30 lõikes 1 sätestatud tingimuste täidetuse tõendamiskoormis lasub taotlejal ning asjaomasel liikmesriigil ja komisjonil on üksnes piiratud pädevus (vt punkt 41 eespool). Järelikult ei olnud käesoleval juhul komisjonil kohustust ise analüüse läbi viia.

126 Olgu märgitud, et vaidlustatud otsuse põhjenduse 21 viimasest lausest (vt punkt 109 eespool) ilmneb igal juhul otsesõnu, et komisjon esitas üksnes esialgsed tulemused. Sellega seoses märkis komisjon 4. aprillil 2014 hagejale saadetud kirjas, et tema poolt läbi viidud analüüsi ei saa pidada lõplikuks analüüsiks Austria postituru kohta ja et täpsemad meetodid või paremad andmed võivad anda muid tulemusi. Sellest tuleneb, et komisjoni teenistuste läbi viidud analüüsis tehtud järeldused, mis on esitatud vaidlustatud otsuse põhjenduse 21 viimases lauses, kujutavad endast selles põhjenduses esitatud täiendavaid põhjendusi. Järelikult, isegi kui oletada, et kõnealune analüüs on ekslik, siis ei too see asjaolu kaasa seda, et vaidlustatud otsuses on ilmne hindamisviga.

127 Osas, milles hageja väitis kohtuistungil, et komisjon rikkus hageja õigust olla ärakuulatud, kuna ei võimaldanud tal enne vaidlustatud otsuse tegemist tutvuda komisjoni käsutuses olevate andmete ja ökonomeetriliste arvutustega, tuleb märkida, et need argumendid on vastuvõetamatud, kuna vastavalt 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 48 lõikele 2, mis vastab kodukorra artikli 84 lõikele 1, on menetluse käigus uute väidete esitamine keelatud, välja arvatud juhul, kui need tuginevad faktilistele ja õiguslikele asjaoludele, mis on tulnud ilmsiks menetluse käigus. Igal juhul on sellised argumendid ka põhjendamata, sest komisjonile 1. aprillil 2014 saadetud hageja määratud eksperdi kirjast nähtub, et kuigi komisjon ei andnud võimalust tutvuda kõigi tema käsutuses olevate andmetega, andis ta siiski sellegipoolest kõnealusele eksperdile võimaluse arutada tema läbiviidud ökonomeetrilist analüüsi.

128 Seetõttu tuleb teine etteheide ja seega ka kolmas väiteosa tagasi lükata.

Neljas väiteosa, mis käsitleb võimaluse, et suurenenud kulude korvamine suunatakse klientide õlule, põhjendamata jätmist

129 Hageja väidab, et vaidlustatud otsuses on põhjendamisviga, kuna vaidlustatud otsuse põhjenduses 24 on esitatud järeldus, mille kohaselt hageja võib suunata suurenenud kulude korvamise klientide õlule. Hageja sõnul on tema hinnad rangelt reguleeritud ja ta on esitanud ammendavad dokumendid, mis tõendavad, et hinnatõusu korral hakkavad tema kliendid kasutama alternatiivseid kättetoimetamise võimalusi. Arvestades turudünaamikat on alusetu komisjoni järeldus, et tal on turgu valitsev seisund ja seda ei ole ka piisavalt põhjendatud. Lisaks ilmnes ühest 2013. aasta rahuloluküsitlusest, et [konfidentsiaalne]% hageja küsitletud suurklientidest mainisid nende kirjasaadetiste, mida toimetab kätte hageja, mahu vähenemise põhjusena selle elektrooniliste vahenditega asendamist. Hageja arvates ei ole komisjon mingil viisil suutnud tõendada – vastupidi hageja esitatud tulemustele –, et kirjasaadetiste turu üldine vähenemine ei ole seotud elektrooniliste vahenditega asendamise kasvuga. Hageja väidab, et kuigi komisjon võtab arvesse paberivaba kommunikatsiooni ja saadetiste suurenemist postisaadetiste arvel ja asemel, on ta eitanud igasugust seost postisaadetiste mahu olulise languse ja elektrooniliste saadetiste kasvu vahel.

130 Olgu meenutatud, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 24 märkis komisjon järgmist:

„Austria Post saaks suunata suurenenud kulude korvamise klientide õlule, kes oleksid sunnitud hinnatõusuga leppima, kuna nad eelistavad posti teel kättetoimetamist. Samal põhjusel ei taga Austria Posti selgelt turgu valitsev seisund, et kulude kahanemine tähendaks klientidele hinnalangust.“

131 Vaidlustatud otsuse põhjenduse 24 esimesele lausele lisatud joonealuses märkuses leidis komisjon, et 2011. aasta mais kehtestati suurendatud tariif pärast seda, kui asjaomased liikmesriigi ametiasutused rahuldasid hageja taotluse.

132 Selles osas tuleb meenutada, et põhjendamiskohustus on oluline vorminõue, mida tuleb eristada põhjenduste sisulise õigsuse küsimusest, mis on vaidlusaluse akti sisulise õiguspärasuse küsimus (vt kohtuotsus, 22.3.2001, Prantsusmaa *vs.* komisjon, C-17/99, EKL, EU:C:2001:178, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika). Hageja argumentidest selgub, et ta viitab kõnealuses väiteosas sisuliselt esiteks olulise vorminõude rikkumisele ja teiseks põhjenduste sisulise õigsuse puudumisele.

133 Esiteks olgu märgitud seoses väidetava põhjendamiskohustuse rikkumisega, et komisjoni järeldused vaidlustatud otsuse põhjenduses 24 vastavad eespool punktides 20 ja 46 ära toodud põhjendamiskohustuse nõuetele. Nimelt tuleb ühelt poolt märkida seoses järeldusega, et hagejal on võimalik suunata suurenenud kulude korvamine nende klientide õlule, kes oleksid sunnitud hinnatõusuga leppima, kuna nad eelistavad posti teel kättetoimetamist, et vaidlustatud otsuse põhjenduse 24 esimesele lausele lisatud joonealusest märkusest, milles viidatakse hageja nõudel 2011. aasta mail jõustunud hinnatõusule, nähtub, et komisjon leidis, et selline kulude ülekandmine oleks võimalik isegi siis, kui võetakse arvesse asjaolu, et hinnatõusu peavad heaks kiitma pädevad liikmesriigi asutused. Teiselt poolt olgu märgitud seoses selle järelduse põhjendusega, mille kohaselt hagejal on Austrias turgu valitsev seisund, et komisjon märkis vaidlustatud otsuse põhjenduses 23, viidates hageja 2. detsembri 2013 kirjale, milles hageja oli hinnanud oma turuosa suuruseks liikmesriigi äriposti kättetoimetamise turul [konfidentsiaalne]%, et hagejale kuulub enamus paberkandjal edastatava posti turust.

134 Teiseks ei saa nõustuda ka hageja argumentidega, mis seavad kahtluse alla vaidlustatud otsuse põhjenduses 24 esitatud järelduste põhjendatuse. Nimelt olgu esiteks märgitud seoses hageja argumendiga, et ta esitas ammendavad dokumendid selle kohta, et hinnatõusu korral hakkavad tema kliendid kasutama alternatiivseid kättetoimetamise võimalusi, et ühelt poolt ei ole hageja viidanud oma kinnituse põhjendamiseks ühelegi konkreetsele tõendile ja teiselt poolt tuleb märkida, et hageja argumendid, mis puudutavad HM testi ning koguste ja hindade kujunemise graafikuid, on juba tagasi lükatud käesoleva väite kolmanda osa hindamise käigus. Teiseks olgu märgitud seoses hageja argumendiga, et arvestades turudünaamikat on ekslik komisjoni järeldus, et hagejal on turgu valitsev seisund, et käesoleva väite teise osa hindamisel ilmnes, et komisjon ei eksinud, kui ta tuvastas vaidlustatud otsuse põhjendustes 18 ja 19, et esinevad takistused e-arvete ja posti teel esitatavate arvete asendatavaks pidamiseks ja, et on eksitud turuolukorra hindamisel. Kolmandaks tuleb seoses kinnitusega, mille kohaselt mainisid vastavalt 2013. aasta rahuloluküsitlusele [konfidentsiaalne]% hageja küsitletud suurklientidest nende kirjasaadetiste, mida toimetab kätte hageja, mahu vähenemise põhjusena selle elektrooniliste vahenditega asendamist, märkida, et piirdudes üksnes kõnealuse rahuloluküsitluse tulemuse äramärkimisega, ei ole hageja mingil moel tõendanud, et komisjon tegi ilmse hindamisvea järeldades, et elektrooniline ja posti teel kättetoimetamine ei ole tegelikult teineteist asendavad. Neljandaks tuleb osas, milles hageja väidab, et komisjon ei esitanud mingeid tõendeid, meenutada, et nagu juba eespool sedastatud, on selle asjaolu tõendamiskoormis, et direktiivi 2004/17 artikli 30 lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud, pandud taotlejale ning asjaomasele liikmesriigile ja komisjonil on üksnes piiratud pädevus (vt punkt 41 eespool). Viiendaks olgu märgitud, et vastupidi hageja väitele, ei ole komisjon kunagi eitanud, et postisaadetiste mahu langus ja elektrooniliste saadetiste kasv on omavahel seotud. Nimelt märkis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 26, et kuigi elektrooniliste sidevahendite suurema kasutuse üks peamisi tulemusi on kirjasaadetiste turu üldine kahanemine, ei saa ta sellest järeldada, et elektrooniline side tekitas otsest konkurentsi postisaadetiste kättetoimetamise turul.

135 Seega tuleb kõnealuse väite neljas osa ja kogu väide tervikuna tagasi lükata.

136 Üldkohus sedastab seoses ACM uuringu ja turuhäirete analüüsi autori tunnistajana ärakuulamise taotlusega, et tal on eeltoodust ja toimiku materjalidest lähtudes (vt punkt 43 eespool) ning kohtuistungil Üldkohtu küsimustele vastuseks esitatu põhjal piisavalt teavet ning, et sellest tulenevalt on ta kursis kõigi asjakohaste majanduslike küsimustega, et otsustada, kas komisjon tegi ilmse hindamisvea. Seega tuleb see taotlus käsitletava väitega seotud osas tagasi lükata.

Kolmas väide, mis käsitleb direktiivi 2004/17 ekslikku tõlgendamist ja põhjenduse puudumist seoses C2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud riigisisese postiteenuste turu otsese avatusega konkurentsile

137 Hageja väidab, et komisjon läks vastuollu direktiivi 2004/17 artikliga 30 ja rikkus põhjendamiskohustust, kui ta tuvastas vaidlustatud otsuse põhjendustes 34–42, et C2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud riigisisesed postiteenused ei ole Austrias otseselt konkurentsile avatud. Hageja arvates eksis komisjon kõnealuse turu piiritlemisel. Täpsemalt leidis komisjon ekslikult, et elektrooniline ja posti teel kättetoimetamine ei kuulu sama riigisisese C2X turu alla. Hageja väidab selles osas, et komisjon võttis esiteks aluseks valed andmed internetikasutuse kohta Austrias ja teiseks ei arvestanud hageja esitatud uuringute ja jätkuva arengu ning üha leviva elektroonilise kättetoimetamisega asendamisega. Oma argumentide tõendamiseks ja ACM uuringu ning komisjonile 8. novembril ja 2. detsembril 2013 saadetud kirjade selgitamiseks palus hageja kohtuistungil, et tunnistajana kuulataks ära tema määratud ekspert, kes on muu hulgas ACM uuringu autor.

138 Kõigepealt tuleb meenutada, et põhjendamiskohustus on oluline vorminõue, mida tuleb eristada põhjenduste sisulise õigsuse küsimusest, mis on vaidlusaluse akti sisulise õiguspärasuse küsimus (vt punkt 132 eespool). Hageja argumentidest ilmneb sisuliselt, et hageja ei viita mitte põhjendamiskohustuse rikkumisele kui olulise vorminõude rikkumisele. Hageja soovib pigem kahtluse alla seada vaidlustatud otsuse põhjendatust osas, milles komisjon lähtus ebakorrektsetest arvandmetest ega võtnud arvesse kõiki asjakohaseid andmeid, millega tuleb Austria olukorra hindamisel arvestada (vt ka punkt 39 eespool).

139 Vaidlustatud otsuse põhjendustest 34–42 ilmneb, et komisjon järeldas, et C2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud riigisisesed postiteenused ei ole Austrias otseselt konkurentsile avatud ja et seega ei kohaldata direktiivi 2004/17 artikli 30 lõiget 1 lepingute suhtes, mille eesmärk on võimaldada kõnealuseid tegevusi Austrias. Komisjon jõudis sellele järeldusele, tõdedes vaidlustatud otsuse põhjendustes 39 ja 40, et asjaomaste toodete turuks on C2X adresseeritud kirjasaadetiste postiteenuste turg, millest hagejal on ligikaudu [konfidentsiaalne]% suurune turuosa. Vaidlustatud otsuse põhjenduse 38 kohaselt ei kuulu C2X adresseeritud kirjasaadetiste elektrooniline ja posti teel kättetoimetamine sama turu alla. Selles osas märkis komisjon kõnealuse otsuse põhjenduses 36, et WIK 2013 uuringust ilmneb, et peaaegu 30% Austria elanikkonnast ei ole kunagi kasutanud internetti, et umbes 55% elanikkonnast ei kasuta internetipanka ja et 75% ei täida internetis ametlikke vorme. Vaidlustatud otsuse põhjenduse 37 kohaselt ei esitanud hageja muid empiirilisi tõendeid oma väidete ja vastastikuse asendatavuse kinnitamiseks.

140 Esiteks väidab hageja, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 36 viidatud arvandmed, mis tulenevad WIK 2013 uuringust ja käsitlevad internetikasutust Austrias, on ekslikud ega sobi asjaomase turu piiritlemiseks. Hageja sõnul kinnitab Euroopa Liidu Statistikaameti (Eurostat) ülevaade, et 2012. aastal ei olnud kunagi kasutanud internetti ainult 17% Austria elanikkonnast. Lisaks on kohane võtta aluseks leibkonnad, kellest Eurostati andmete kohaselt oli 2013. aastal enam kui 80%-il juurdepääs internetile. Aastatel 2002–2012 oli nende leibkondade osa, kellel oli Austrias juurdepääs internetile, tõusnud 34%-lt 79%-le ja aastatel 2003–2012 oli nende leibkondade hulk, kellel on juurdepääs kiirele internetile, tõusnud 10%-lt 77%-le. Pealegi oli 2013. aastaks e-kirjade saatmiseks kasutanud internetti 75% austerlastest, kelle hulgas oli kasutajaid kõige enam 25–64 aastaste vanusrühmas. Hageja väidab, et asjaomase turu piiritlemisel on oluline üksnes elektronposti kasutamine, kuna näiteks ka arveid on võimalik saata e-kirjade manuses PDF formaadis. Hageja lisab, et samuti on need arengud kooskõlas elukogemusega, kuna ühelt poolt suhtlevad tarbijad omavahel e-kirjade, lühisõnumite (SMS) ja muude

sarnaste teenuste abil ja teiselt poolt kirjutatakse posti teel kättetoimetatavaid kirju üksnes erandjuhtudel. Lõpuks on hageja arvates turu piiritlemisel oluline, et ettevõtjate jaoks oli 2012. aastal interneti kättesaadavus ligikaudu 100%.

141 Nende argumentidega ei saa tõendada, et komisjoni hinnangus on tehtud ilmne hindamisviga seetõttu, et ta tugines oma hinnangus ebausaldusväärsetele tõenditele.

142 Nimelt tuleb esiteks meenutada, et selle asjaolu tõendamiskoormis, et direktiivi 2004/17 artikli 30 lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud, lasub taotlejal ning asjaomasel liikmesriigil ja komisjonil on käesoleval juhul üksnes piiratud pädevus võrreldes talle liidu konkurentsiõiguses määrustega nr 1/2003 ja nr 139/2004 antud ulatusliku uurimispädevusega (vt punkt 41 eespool). Pealegi tuleb komisjoni poolt direktiivi 2004/17 artikli 30 alusel tehtud otsuse õiguspärasust hinnata seda teavet arvesse võttes, mis oli komisjoni käsutuses otsuse tegemise hetkel (vt analoogia alusel kohtuotsus, 15.4.2008, Nuova Agricast, C-390/06, EKL, EU:C:2008:224, punkt 54; 12.10.2011, Dimos Peramatos *vs.* komisjon, T-312/07, EU:T:2011:587, punkt 95, ja 15.7.2014, Itaalia *vs.* komisjon, T-463/07, EU:T:2014:665, punkt 108).

143 Käesoleval juhul tuleb tõdeda, et nagu nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 35, ei ole Austria ametivõimud pärast seda, kui komisjon palus neil vastavalt direktiivi 2004/17 artikli 30 lõike 5 teisele taandele esitada oma seisukoht asjaomase tooteturu määratlemise kohta, suutnud esitada täiendavat teavet hageja väidete toetuseks.

144 Teiseks olgu märgitud seoses argumendiga, mille kohaselt WIK 2013 uuringust tulenevad arvandmed internetikasutuse kohta Austrias on väärad ega ole asjakohased, et hageja ei ole seadnud kahtluse alla WIK 2013 uuringust tulenevaid andmeid üldiselt. Täpsemalt ei ole hageja väitnud, et kõnealune uuring põhineb ekslikel andmetel. Vastupidi, haldusmenetluses esitas hageja ise selle uuringu. Lisaks viitas hageja B2X ja C2X turu otsest avatust konkurentsile käsitlevate argumentide toetuseks kõnealusele uuringule, et tõendada, et tema arvates tuleneb postisaadetiste vähenemine eelkõige elektroonilise kättetoimetamisega asendamisest. Pealegi olgu märgitud, et WIK 2009 uuringut, see tähendab WIK 2013 uuringule eelnenud uuringut, mille teostas sama konsultatsioonifirma, on mitmel korral ACM uuringus tsiteeritud.

145 Kolmandaks tuleb märkida, et vastupidi sellele, mida väidab hageja, ei saa käesoleval juhul asjaomase turu piiritlemisel pidada vääraks viidet asjaolule, et 55% elanikkonnast ei kasuta internetipanka ja et 75% ei täida internetis ametlikke vorme. Nagu komisjon on kinnitanud, on need arvandmed asjaomase turu määratlemiseks asjakohased, kuna need puudutavad C2X turu olulisi segmente, mis hõlmavad eraisikute vahelisi ja ettevõtjate ja eraisikute vahelisi saadetisi. Selles osas tuleb ka märkida, et C2X turu puhul ei saa nõustuda hageja väitega, et asjaomase turu määratlemisel on oluline üksnes elektronposti kasutamine, kuna näiteks ka arveid on võimalik saata e-kirjade manuses PDF formaadis. Nimelt ei ole hageja suutnud millegagi tõendada, et arvete saatmine eraisikute poolt pole sellel turul olnud tähtsusetu.

146 Neljandaks tuleb tõdeda seoses hageja argumendiga, et tarbijad suhtlevad omavahel e-kirjade, lühisõnumite (SMS) ja muude sarnaste teenuste abil ja posti teel kättetoimetatavaid kirju kirjutatakse üksnes erandjuhtudel, et selle kohta ei ole tõendeid esitatud. Mis puudutab Saksamaa reguleeriva ametiasutuse 2014. aasta novembri dokumenti, siis selles osas tuleb märkida, et kuna see esitati repliigi staadiumis, ilma hilinemist mingil moel põhjendamata, siis tuleb see 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 48 lõike 1 kohaselt vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata. Lisaks on juba osundatud, et vaidlustatud akti õiguspärasust tuleb hinnata selle vastuvõtmise hetkel eksisteerinud faktiliste ja õiguslike asjaolude alusel (vt punkt 64 eespool). Pealegi ei ole hageja väitnud, et Saksamaa reguleeriva ametiasutuse dokument väljendab olukorda Austrias. Lõpuks olgu märgitud, nagu kinnitab ka komisjon, et hageja taotluse punktist 5.2.2.2 ilmneb, et hageja toimetas 2012. aastal eraisikutele kätte ligikaudu [konfidentsiaalne] kirjasaadetist.

147 Viiendaks tuleb seoses hageja argumendiga, mille kohaselt on turu piiritlemisel oluline, et ettevõtjate jaoks oli 2012. aastal interneti kättesaadavus ligikaudu 100%, märkida – eeldades, et see argument vastab tõele –, et C2X turul on eriti tähtis, et eraisikutel oleks internet, et nad saaksid saata oma elektroonilisi teateid.

148 Teiseks väidab hageja, et komisjon jättis arvesse võtmata hageja esitatud uuringud ja jätkuva arengu ning üha leviva elektroonilise kättetoimetamisega asendamise. Ta viitab selles osas uuesti oma hagiavalduses esitatud B2X turu üldistele selgitustele, WIK 2013 uuringule, ACM uuringule, tema poolt komisjonile 8. novembril 2013 saadetud kirja punktile 5 ja komisjonile 2. detsembril 2013 saadetud kirja punktidele 3 ja 4. Hageja väitel hindas komisjon ekslikult üksnes tema esitatud WIK 2013 uuringut.

149 Ka nende argumentidega ei saa tõendada, et komisjoni hinnangus on tehtud ilmne hindamisviga seetõttu, et ta ei tuginenud oma hinnangus kõigile asjakohastele andmetele, mille arvesse võtmist hageja soovis.

150 Nimelt tuleb osas, milles hageja viitab oma argumentidele, mis käsitlevad B2X turu piiritlemist, märkida, et esiteks võttis komisjon neid B2X turu hindamisel arvesse, nagu ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendustest 14–33, ja et teise väite hindamisel tuvastati, et komisjon ei teinud selles osas ilmset hindamisviga. Käesoleva väite raames ei ole hageja esitanud ühtegi täiendavat asjaolu. Teiseks olgu meenutatud, nagu väitis ka komisjon, et hageja ei ole suutnud millegagi tõendada, et ettevõtjate hulgas läbiviidud uuringuid ja ettevõtjate nõudluse struktuuri käsitlevaid uuringuid saab kohaldada ka eraisikute nõudluse struktuuri suhtes, ning et need on seega asjakohased andmed, mida komisjon peab arvesse võtma C2X turu määratluse hindamisel.

151 Teiseks tuleb märkida seoses üldise viitega WIK 2013 uuringule, ACM uuringule, hageja poolt komisjonile 8. novembril 2013 saadetud kirja punktile 5 ja hageja poolt komisjonile 2. detsembril 2013 saadetud kirja punktidele 3 ja 4, et Euroopa Kohtu põhikirja artikli 21 ning 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 44 lõike 1 punkti c kohaselt tuleb hagiavalduses märkida hagi ese ja ülevaade fakti- ja õigusväidetest. Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et kuigi hagiavalduse teksti võib teatud kindlate punktide osas toetada ja täiendada viidetega mõnele lõigule tõendites, mis on hagiavaldusele lisatud, ei saa üldine viide muudele dokumentidele, isegi kui need on hagiavaldusele lisatud, asendada sellise sisulise õigusliku argumentatsiooni puudumist, mis peab olema esitatud hagiavalduses endas, kuna Üldkohtu ülesanne ei ole lisadest otsida ja teha kindlaks neid väiteid ja argumente, mida võib lugeda hagi aluseks olevateks, kuna lisadel on üksnes tõenduslik ja abistav ülesanne (vt kohtuotsused, 9.3.2015, Deutsche Börse *vs.* komisjon, T-175/12, EU:T:2015:148, punkt 354 ja seal viidatud kohtupraktika, ja 25.3.2015, Slovenská pošta *vs.* komisjon, T-556/08, EU:T:2015:189, punkt 434 ja seal viidatud kohtupraktika). Järelikult tuleb see viide vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata.

152 Kolmas väide tuleb seega tagasi lükata.

153 Üldkohus sedastab seoses hageja määratud eksperdi tunnistajana ärakuulamise taotlusega (vt punkt 137 eespool), et tal on eeltoodust ja toimiku materjalidest lähtudes ning kohtuistungil Üldkohtu küsimustele vastuseks esitatu põhjal piisavalt teavet, ning et sellest tulenevalt on ta kursis kõigi asjakohaste majanduslike küsimustega, et otsustada kas komisjon tegi ilmse hindamisvea. Seega tuleb see taotlus lükata käsitletava väitega seotud osas tagasi.

Neljas väide, mis käsitleb direktiivi 2004/17 ekslikku tõlgendamist ja põhjenduse puudumist seoses B2X ja C2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud rahvusvahelise postiteenuste turu otsese avatusega konkurentsile

154 Hageja väidab, et komisjon läks vastuollu direktiivi 2004/17 artikliga 30 ja rikkus põhjendamiskohustust, kui ta tuvastas vaidlustatud otsuse põhjendustes 43–50, et B2X ja C2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud rahvusvahelised postiteenused ei ole Austrias otseselt konkurentsile avatud. Hageja arvates on komisjon kõnealuse turu piiritlemisel eksinud samadel põhjustel, kui riigisiseste B2X ja C2X turgude puhul. Lisaks toob hageja esile, et igal juhul oli tema turuosa kõnealuste postisaadetiste puhul alla [konfidentsiaalne]% ja tugeva konkurentsi tõttu vähenes see aastatel 2010–2012 jätkuvalt, mida komisjon arvesse ei võtnud. Hageja väitel jättis komisjon tema taotluse rahuldamata ekslikul põhjendusel ja jättes piisavalt selgitamata, et asjaomase turu eraldamine rahvusvaheliste B2X ja C2X alajaotuste alusel oli vajalik. Hageja oli igal juhul esitanud komisjonile vastavate turuosade hinnangud rahvusvaheliste B2X ja C2X turgude kohta. Komisjon ei ole selgitanud, miks tema arvates ei ole need hinnangud usaldusväärsed. Komisjon oleks pidanud vähemalt omaenda argumentide kohaselt jätma rahvusvahelise B2X turu direktiivi 2004/17 kohaldamisalast välja. Oma argumentide tõendamiseks ja ACM uuringu ning tema poolt komisjonile 2. detsembril 2013 saadetud kirja selgitamiseks palus hageja, et tunnistajana kuulataks ära tema määratud ekspert, kes on muu hulgas ACM uuringu autor.

155 Vaidlustatud otsuse põhjendustest 43–50 ilmneb, et komisjon järeldas, et direktiivi 2004/17 artikli 30 lõiget 1 ei kohaldata lepingute suhtes, mille eesmärk on võimaldada osutada B2X ja C2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud rahvusvahelisi postiteenuseid Austrias. Vaidlustatud otsuse põhjenduses 43 lükkas komisjon tagasi hageja väite, et rahvusvahelise posti kättetoimetamise viis on tehnoloogiliselt neutraalne ning et elektrooniline ja posti teel kättetoimetamine liigituvad sama asjaomase turu alla peamiselt samadel põhjustel kui riigisiseste B2X ja C2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud postiteenuste puhul. Komisjon märkis vaidlustatud otsuse põhjenduses 46, et rahvusvaheliste kirjasaadetiste turul on konkurents eraisikute ja ettevõtjate jaoks väga erinev ja et eraisikutel ei ole tavaliselt teist valikut, kui saata rahvusvahelist posti oma universaalteenuse osutaja kaudu ning et eraisikute saadetava posti maht on tavaliselt liiga väike, et ergutada uute tulijate turule sisenemist. Vaidlustatud otsuse põhjenduse 47 kohaselt sõltub konkurentsiolukord ka iga linna suurusest/rahvaarvust, kuna rahvusvahelise teenuse osutajatel ei ole kogu riiki hõlmavat juurdepääsuvõrku, vaid tavaliselt minnakse postile järele otse kliendi juurde. Kõnealuse otsuse põhjendustes 48 ja 49 märkis komisjon, et varasematel juhtudel eristas ta vastavalt B2X ja C2X adresseeritud kirjasaadetiste turgudele suunatud rahvusvahelisi postiteenuseid, ning et puuduvad tõendid selle kohta, et Austrias on teistsugune olukord. Komisjon leidis, et seetõttu tuleb hindamisel käsitleda kahte eri tooteturgu: B2X adresseeritud väljaminevate kirjasaadetistega seotud rahvusvahelised postiteenused ja C2X adresseeritud väljaminevate kirjasaadetistega seotud rahvusvahelised postiteenused. Vaidlustatud otsuse põhjenduse 50 kohaselt ei suutnud hageja anda üksikasjalikku teavet oma asjaomase turuosa kohta igal turul ega ka oma peamiste konkurentide turuosa kohta. Samas põhjenduses järeldas komisjon sellest, et kuna puudub teave konkurentsi taseme kohta igal asjaomasel turul, ei olnud võimalik järeldada, et on täidetud tingimused direktiivi 2004/17 artikli 30 lõike 1 alusel erandi võimaldamiseks Austria rahvusvahelistele postiteenustele, mis on seotud vastavalt B2X ja C2X adresseeritud väljaminevate kirjasaadetistega.

156 Esiteks olgu sedastatud seoses hageja argumendiga, mille kohaselt komisjon eksis kõnealuse turu piiritlemisel samadel põhjustel, kui riigisiseste B2X ja C2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud turgude puhul, et selle argumendi osas piisab märkimisest, et need põhjendused lükati juba tagasi teise ja kolmanda väite hindamisel, mis puudutavad konkreetselt B2X ja C2X adresseeritud kirjasaadetiste riigisiseseid turge.

157 Teiseks väidab hageja, et komisjon jättis tema taotluse rahuldamata ilma piisavate selgitusteta ekslikul põhjendusel, et asjaomase turu eraldamine rahvusvaheliste B2X ja C2X alajaotuste alusel oli vajalik.

158 Esiteks tuleb märkida põhjendamiskohustuse väidetava rikkumise kohta, et vastupidi hageja väidetele, ei piirdunud komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 48 üksnes üldise viitega oma varasemale praktikale. Nimelt ilmneb kõnealusele põhjendusele lisatud joonealusest märkusest, milles on viidatud vaidlustatud otsuse 6. joonealusele märkusele, et komisjon viitab konkreetsele varasemale juhtumile. Teiseks tõi komisjon kõnealuse otsuse põhjendustes 46, 47 ja 49 ära põhjused, miks ta eristas vastavalt B2X ja C2X adresseeritud kirjasaadetiste turgudele suunatud rahvusvahelisi postiteenuseid. Komisjon leidis, et konkurents on väga erinev ja et tuleb arvesse võtta asjaolu, et konkurentsiolukord sõltub ka iga linna suurusest/rahvaarvust. Komisjoni arvates ei tõenda miski, et Austrias on olukord teistsugune. Lähtudes eespool punktides 20 ja 46 esitatud nõuetest on see põhjendus piisav, et võimaldada asjaomastel isikutel teada saada vastu võetud meetme põhjuseid ning pädeval kohtul kontrolli teostada.

159 Teiseks tuleb märkida seoses argumentidega, et komisjon järeldas ekslikult, et vajalik oli asjaomase turu eraldamine rahvusvaheliste B2X ja C2X alajaotuste alusel, et hageja on sisuliselt piirdunud kinnitusega, et nendeks alajaotusteks eraldatud turuosade kohta ei ole võimalik andmeid esitada. Samas ei võimalda sellised argumendid järeldada, et komisjon tegi ilmse hindamisvea, kui ta leidis, et vastavalt B2X ja C2X adresseeritud kirjasaadetiste turgudele suunatud rahvusvahelised postiteenused on erinevad. Ühelt poolt ei võimalda need argumendid mingil moel kahtluse alla seada komisjoni poolt vaidlustatud otsuse põhjendustes 46–49 sellise eristamise põhjendamiseks esitatud põhjusi (vt punkt 155 eespool). Selles osas olgu märgitud, et WIK 2013 uuring, mille hageja esitas komisjonile, kinnitab komisjoni järeldusi, mis on esitatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 46. Teiselt poolt – nagu väidab ka komisjon – teeb hageja küll oma taotluses vahet B2X ja C2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud riigisisestel postiteenuste turgudel, kuid samas ei ole ta esitanud ühtegi põhjust, miks ta ei teinud seda rahvusvaheliste B2X ja C2X turgude puhul oma taotluses ega komisjonile 14. jaanuaril 2014 saadetud kirjas.

160 Kolmandaks väidab hageja, et ta esitas 2. detsembri 2013. aasta kirja punktis 2.1 komisjonile turuosade hinnangud vastavalt B2X ja C2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud postiteenuste rahvusvaheliste turgude kohta, kuid komisjon ei selgitanud, miks tema arvates ei olnud need hinnangud usaldusväärsed. Nende argumentidega ei saa nõustuda. Nagu ilmneb hageja kõnealuse kirja punktist 2.1.3, piirdus ta üksnes hinnangute esitamisega kogu rahvusvahelise B2X ja C2X turu kohta, ilma et ta oleks eristanud vastavalt B2X ja C2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud rahvusvaheliste postiteenuste turgusid. Osas, milles hageja väidab, et ta edastas oma 8. novembri 2013. aasta kirja punktis 5 komisjoni nõutud hinnangud, tuleb tõdeda, et nimetatud punkt puudutab kõiki hageja kättetoimetatavaid C2X saadetisi, mis ei võimalda mingil moel teha järeldust selle kohta, kui suur on hageja turuosa rahvusvahelisel C2X postiturul. Niisiis võis komisjon õigustatult ja põhjendamiskohustust rikkumata asuda vaidlustatud otsuse põhjenduses 50 seisukohale, et hageja ei suutnud anda üksikasjalikku teavet oma asjaomase turuosa kohta igal turul ega ka oma peamiste konkurentide turuosa kohta.

161 Neljandaks väidab hageja, et komisjon oleks pidanud vähemalt omaenda argumentide kohaselt jätma rahvusvahelise B2X turu direktiivi 2004/17 kohaldamisalast välja. Hageja leiab, et kui võtta arvesse asjaolu, et vaidlustatud otsuse põhjenduse 46 kohaselt ei ole tema osutatavad postiteenused rahvusvahelisel C2X turul asendatavad, siis tuleneb sellest, et talle kuuluv turuosa rahvusvahelise B2X turu puhul pidi olema oluliselt alla [konfidentsiaalne]%-di, mis vastab ka komisjoni järeldusele vaidlustatud otsuse põhjenduses 47, mille kohaselt tegutsevad hageja konkurendid linnapiirkondades.

162 Selle argumendiga tuleb nõustuda. Nimelt olgu esiteks meenutatud, et komisjon ei ole vaidlustanud asjaolu, et hageja turuosa B2X ja C2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud rahvusvahelisel postiteenuste turul oli [konfidentsiaalne]%, nagu ilmneb hageja taotluse punktist 5.2.2.2. Teiseks olgu märgitud, et nagu kinnitab hageja, ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 46, et kõnealused teenused ei ole rahvusvahelisel C2X turul asendatavad, sest komisjon on seisukohal, et eraisikutel ei ole tavaliselt teist valikut, kui saata rahvusvahelist posti oma universaalteenuse osutaja kaudu. Järelikult pidi hageja turuosa B2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud rahvusvahelisel postiteenuste

turul olema suuresti alla [konfidentsiaalne]%-di, mille komisjon jättis arvesse võtmata, kui ta otsustas, et hageja osutatavad postiteenused ei ole otseselt konkurentsile avatud. Eeltoodust lähtudes tuleb asuda seisukohale, et komisjon tegi ilmse hindamisvea, kui ta ei jätnud B2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud rahvusvahelisi postiteenuseid direktiivi 2004/17 kohaldamisalast välja.

163 Seega tuleb neljanda väitega nõustuda osas, milles see puudutab B2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud rahvusvahelisi postiteenuseid. See tuleb aga tagasi lükata osas, milles see puudutab C2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud rahvusvahelisi postiteenuseid.

164 Üldkohus sedastab seoses hageja määratud eksperdi tunnistajana ärakuulamise taotlusega (vt punkt 154 eespool), et tal on eeltoodust ja toimiku materjalidest lähtudes ning kohtuistungil Üldkohtu küsimustele vastuseks esitatu põhjal piisavalt teavet ning, et sellest tulenevalt on ta kursis kõigi asjakohaste majanduslike küsimustega, et otsustada kas komisjon tegi ilmse hindamisvea. Seega tuleb see taotlus tagasi lükata käsitletava väitega seotud osas.

Viies väide, mis käsitleb direktiivi 2004/17 väärat tõlgendamist ja põhjenduse puudumist seoses reklaamkirjasaadetistega seotud riigisisese ja rahvusvahelise postiteenuste turu otsese avatusega konkurentsile

165 Hageja väidab, et komisjon läks vastuollu direktiivi 2004/17 artikliga 30 ja rikkus põhjendamiskohustust, kui ta tuvastas vaidlustatud otsuse põhjendustes 51–56, et adresseeritud reklaamkirjasaadetistega seotud riigisisesed ja rahvusvahelised postiteenused ei ole Austrias otseselt konkurentsile avatud. Hageja sõnul ei ole tulenevalt postiteenuste täielikust liberaliseerimisest riigisiseste B2X adresseeritud kirjasaadetiste ja reklaamkirjasaadetiste eristamine enam õigustatud. Seetõttu on komisjon kõnealuse turu piiritlemisel eksinud samadel põhjustel, kui riigisisese B2X turu puhul. Lisaks on mitu turu-uuringut näidanud, et adresseeritud reklaamkirjasaadetistega seotud postiteenuste turg on märkimisväärselt vähenenud elektroonilise asendamise tõttu. Sellegipoolest ei võtnud komisjon vaidlustatud otsuses arvesse hageja esitatud argumente ja uuringuid ning piirdus üksnes viitamisega oma varasematele otsustele, mis puudutavad üht teist getograafilist turgu, ega lähtunud sideturu arengu dünaamikast.

166 Vaidlustatud otsuse põhjendustest 51–56 ilmneb, et komisjon järeldas, et adresseeritud reklaamkirjasaadetistega seotud riigisisesed ja rahvusvahelised postiteenused ei ole Austrias otseselt konkurentsile avatud ja et seega ei kohaldata direktiivi 2004/17 artikli 30 lõiget 1 lepingute suhtes, mille eesmärk on võimaldada kõnealuseid tegevusi Austrias. Komisjon jõudis sellisele järeldusele, tuvastades vaidlustatud otsuse põhjenduses 51, et adresseeritud reklaampost on määratletud kui post, mis koosneb ainult reklaam-, turundus- või teavitusmaterjalist ning sisaldab ühest sõnumit. Kõnealuse põhjenduse kohaselt peab sellisel reklaampostil, mis võib olla adresseeritud ettevõtjatele või eraisikutele, olema kliendi nimi ja aadress ning klient peab olema andnud nõusoleku sellise teabe saamiseks. Vaidlustatud otsuse põhjenduses 52 lükkas komisjon tagasi hageja väite, et B2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud postiteenuste riigisisene turg võib hõlmata ka adresseeritud reklaamposti turgu, tulenevalt asjaolust, et hageja ei ole selle kohta esitanud mingeid empiirilisi tõendeid ja kuna see väide ei vasta komisjoni 6. augusti 2007. aasta otsusele 2007/564/EÜ teatavate Soome (välja arvatud Ahvenamaa) postiteenuste väljajätmise kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/17 kohaldamisalast (ELT L 215, lk 21). Komisjon tõdes niisiis vaidlustatud otsuse põhjendustes 53 ja 54, et asjaomaste toodete turuks on adresseeritud reklaamkirjasaadetistega seotud postiteenuste turg, millest hagejal on ligikaudu [konfidentsiaalne]%-di suurune turuosa.

167 Tuleb rõhutada, et isegi juhul kui on nii, nagu väidab hageja, et B2X adresseeritud kirjasaadetised ja reklaampost kuuluvad sama turu alla, ei sea hageja argumendid kahtluse alla komisjoni kaalutluste põhjendatust. Nimelt tuleb tõdeda, et kuna komisjonil oli õigus kui ta järeldas, et B2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud riigisiseste postiteenuste puhul on asjaomaste toodete turuks B2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud postiteenuste turg, millest hagejale kuulub hinnanguliselt

[konfidentsiaalne]% suurune turuosa (vt teine väide) ja kuna vaidlust ei ole küsimuses, et adresseeritud reklaamkirjasaadetistega seotud riigisiseste ja rahvusvaheliste postiteenuste turust kuulub hagejale samuti [konfidentsiaalne]%-di suurune turuosa, siis võib asuda seisukohale, et komisjon ei teinud ilmset hindamisviga, kui ta asus seisukohale, et hageja tegevus Austrias ei ole sel turul otseselt konkurentsile avatud.

168 Hageja argumendid ei suuda mingil moel tõendada, et komisjon tegi vaidlustatud otsuse põhjenduses 53 ilmse hindamisvea, asudes seisukohale, et asjaomaseks turuks on adresseeritud reklaamkirjasaadetistega seotud postiteenuste turg. Nimelt viitab hageja oma argumendi, mille kohaselt ei ole tulenevalt postiteenuste täielikust liberaliseerimisest riigisiseste B2X adresseeritud kirjasaadetiste ja reklaamkirjasaadetiste eristamine enam õigustatud, põhjendamiseks direktiivi 2008/6 põhjendusele 17, milles on märgitud, et kirjasaadetiseks võib pidada otseposti, mis koosneb ainult reklaam-, turustus- või müügiedendusmaterjalist ning sisaldab ühesugust sõnumit, v.a adressaadi nimi, aadress ja tunnusnumber. Selles osas tuleb märkida, nagu kinnitab komisjon, et asjaolu, et direktiiv 2008/6 näeb ette õigusliku regulatsiooni, mille kohaselt on adresseeritud reklaampost kirjasaadetis, ei mõjuta asjaomase turu õiget määratlemist direktiivi 2004/17 artikli 30 kohase hindamise raames. Nagu komisjon on kinnitanud ei ole pealegi ka hageja poolt haldusmenetluses esitatud WIK 2013 uuringus peetud B2X adresseeritud kirjasaadetisi ja adresseeritud reklaamposti samale turule kuuluvateks. Peale selle tuleb nentida, et ACM uuringus peeti adresseeritud reklaamposti eriliseks tooteks ja sellest uuringust ilmneb, et hageja on määranud reklaampostile ja B2X adresseeritud saadetistele erinevad hinnad.

169 Lisaks märgib hageja, et mitu turu-uuringut on näidanud, et adresseeritud reklaamkirjasaadetistega seotud postiteenuste turg on märkimisväärselt vähenenud elektroonilise asendamise tõttu. Sellegipoolest ei võtnud komisjon vaidlustatud otsuses arvesse hageja taotluses esitatud argumente ja uuringuid ning komisjon piirdus üksnes viitamisega oma varasematele otsustele, mis puudutavad üht teist geograafilist turgu ega lähtunud sideturu arengu dünaamikast.

170 Selles osas, milles hageja on oma väite, et komisjon ei võtnud hinnates küsimust, kas adresseeritud reklaamkirjasaadetistega seotud riigisiseste ja rahvusvaheliste postiteenuste puhul on postiteenuste elektrooniline ja posti teel kättetoimetamine asendatavad, arvesse kõiki asjassepuutuvaid tegureid, põhjendamiseks piirdunud üksnes viitamisega oma taotluses esitatud argumentidele ja uuringutele, tuleb märkida, et eelnevalt on juba sedastatud, et lihtsalt viitamine lisadele ei saa asendada sellise sisulise õigusliku argumentatsiooni puudumist, mis peab olema esitatud hagiavalduses endas, kuna Üldkohtu ülesanne ei ole lisadest otsida ja teha kindlaks neid väiteid ja argumente, mida võib lugeda hagi aluseks olevateks, kuna lisadel on üksnes tõenduslik ja abistav ülesanne (vt punkt 151 eespool). Järelikult tuleb see viide vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata.

171 Igal juhul ei ole vaidlust küsimuses, et hageja turuosa Austrias on adresseeritud reklaamposti puhul [konfidentsiaalne]%, mis ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 54, milles on viidatud hageja 2. detsembri 2013. aasta kirjale. Lähtudes sellisest protsendipunktist ja asjaolust, et komisjon leidis vaidlustatud otsuse põhjenduses 55, et adresseeritud reklaamposti turg on alates 2011. aasta jaanuarist täielikult liberaliseeritud, oli vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal konkurentide turuosa kogu turust hinnanguliselt üksnes [konfidentsiaalne]%, tuleb asuda seisukohale, et komisjon võis ilmset hindamisviga tegemata järeldada, et adresseeritud reklaamkirjasaadetistega seotud riigisisesed ja rahvusvahelised postiteenused ei ole Austrias otseselt konkurentsile avatud. Piirdudes üksnes üldise viitega adresseeritud reklaamposti turu vähenemisele, ei ole hageja tegelikult suutnud tõendada, et esineb asjaomane tegur, millega komisjon oleks pidanud arvestama asjaomase turu olukorra hindamisel, pidades silmas eespool mainitud turuosi.

172 Lõpuks olgu märgitud et tagasi tuleb lükata ka argument, et komisjon piirdus üksnes viitamisega oma varasematele otsustele, mis puudutavad üht teist getograafilist turgu ega lähtunud sideturu arengu dünaamikast. Nimelt on komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 52 lisaks otsusele 2007/564

viitamisele ka tõdenud, et hageja ei esitanud mingeid empiirilisi tõendeid, et põhjendada oma kinnitust, et B2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud postiteenuste riigisisene turg võib hõlmata ka adresseeritud reklaamposti turgu.

173 Järelikult tuleb viies väide tagasi lükata.

Kuues väide, mis käsitleb direktiivi 2004/17 väärat tõlgendamist ja põhjenduse puudumist seoses adresseerimata reklaamkirjasaadetistega seotud riigisisese ja rahvusvahelise postiteenuste turu otsese avatusega konkurentsile

174 Hageja väidab, et komisjon läks vastuollu direktiivi 2004/17 artikliga 30 ja rikkus põhjendamiskohustust, kui ta tuvastas vaidlustatud otsuse põhjendustes 57–64, et adresseerimata reklaamkirjasaadetistega seotud riigisisesed ja rahvusvahelised postiteenused ei ole Austrias otseselt konkurentsile avatud. Hageja leiab, et kui komisjon oleks võtnud arvesse kõiki asjassepuutuvaid fakte, siis oleks ta jõudnud järeldusele, et 2012. aastal oli hageja turuosa adresseerimata reklaamposti turust ainult [konfidentsiaalne]%. Repliigis palus hageja, et tunnistajana kuulataks ära tema määratud ekspert.

175 Vaidlustatud otsuse põhjendustest 57–64 ilmneb, et komisjon järeldas, et adresseerimata reklaamkirjasaadetistega seotud riigisisesed ja rahvusvahelised postiteenused ei ole Austrias otseselt konkurentsile avatud ja et seega ei kohaldata direktiivi 2004/17 artikli 30 lõiget 1 lepingute suhtes, mille eesmärk on võimaldada kõnealuseid tegevusi Austrias. Komisjon jõudis sellisele järeldusele, tuvastades vaidlustatud otsuse põhjenduses 57, et adresseerimata reklaamposti iseloomustab konkreetse saaja aadressi puudumine ja tegemist on mittetellitud postiga, mis vastab teatud tingimustele, nt saajate rühmale jaotamiseks mõeldud ühtse kaalu, formaadi, sisu ja kujundusega post. Vaidlustatud otsuse põhjenduses 58 märkis komisjon, et hageja määratluse kohaselt hõlmab adresseerimata reklaami asjaomane tooteturg ka reklaami muus meedias, nt reklaami päevalehtedes ja piirkondlikes nädalalehtedes. Hageja lähtekoht oli komisjoni arvates asjaolu, et 2009. aastal otsustas üks Austria kartellikohus, et nii otsest reklaami kui ka adresseerimata reklaami võib käsitada tasuta jaotatavate ajalehtede sama asjaomase turu osana. Samas tunnistas kõnealune kohus sellist vastastikust asendatavust vaid suurklientide puhul ning eristas asjaomast geograafilist turgu mitmel moel. Vaidlustatud otsuse põhjenduses 59 tuvastas komisjon, et hageja laiendas seda järeldust kõikidele ajalehtedele ja andis mõista, et tasuta adresseerimata posti kättetoimetamine konkureerib kõikides ajalehtedes avaldatava reklaamiga. Hageja oli ka läbi viinud HM testi, mille tulemused võttis komisjon asjakohaselt arvesse. Komisjon asus seisukohale, et hageja kaugeleulatuv tõlgendus Austria kartellikohtu otsuse kohta ei ole kooskõlas komisjoni pretsedentidega, mille kohaselt erinevad meedialiigid pigem täiendavad kui asendavad üksteist. Vaidlustatud otsuse põhjenduse 60 kohaselt, võttes asjakohaselt arvesse nimetatud Austria kohtu otsust ning Austrias kehtivat õiguslikku ja faktilist olukorda, paluti Austria ametiasutustel avaldada arvamust väljapakutud adresseerimata reklaami turu määratluse kohta, kuid nad ei esitanud täiendavat teavet hageja väidete toetuseks. Seetõttu jõudis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 61 järeldusele, et talle kättesaadavast teabest ei piisa hageja välja pakutud turumääratluse toetamiseks. Vaidlustatud otsuse põhjenduste 62 ja 63 kohaselt oli asjaomaste toodete turuks määratletud adresseeritud reklaamkirjasaadetistega seotud postiteenuste turg, millest hagejal on ligikaudu [konfidentsiaalne]%-di suurune turuosa.

176 Kõigepealt olgu meenutatud, et (vt punktid 38–41 eespool) esiteks on asjaomase turu määratlemiseks komisjonil lai kaalutlusõigus, mis kuulub liidu kohtu poolt kontrollimisele ainult piiratud ulatuses, ja teiseks lasub asjaomase turu määratlemisel tõendamiskoormis hagejal. Vastupidi hageja väidetele ja nagu eespool juba sedastatud, ei olnud niisiis komisjonil kohustust ise analüüse läbi viia (vt punkt 125 eespool). Lisaks on ka juba tuvastatud (vt punktid 56 ja 57 eespool) et asjaomane tooteturg hõlmab kõiki neid tooteid või teenuseid, mis tarbijate seisukohast on oma iseloomulike tunnuste, hindade ja otstarbekohase kasutuse põhjal omavahel vahetatavad või asendatavad.

177 Esiteks toob hageja, viidates 2013. aasta septembris konsulteerimisfirma E läbiviidud uuringule „Austrian print advertising market“ (Austria trükireklaami turg; edaspidi „APAM uuring“), mis on lisatud hageja taotlusele direktiivi 2004/17 artikli 30 kohaldamise kohta, esile, et komisjon jättis tähelepanuta asjaolu, et nii adresseerimata reklaamsaadetistel ja otsepostil kui ka kuulutustel tasuta ajalehtedes on tellijate silmis samad omadused ja eesmärk ning, et seetõttu hõlmab kõnealune turg nii adresseerimata reklaamisaadetisi ja otseposti kui ka kuulutusi tasuta ajalehtedes. Hageja arvates on nõudluse seisukohalt otsepost ja kuulutused tasuta ajalehtedes reklaamiviisina asendatavad, kuna nii selle reklaamiviisi hind kui ka selle kättesaadavus võimalikele klientidele on peaaegu samasugune. Hageja leiab, et kättesaadavuse osas on ta tõendanud, et lisaks kahele suurele Austria ajalehele teevad alates 2009. aastast Austria tasuta nädalalehed omavahel koostööd, kattes koos suurema osa Austria territooriumist. Hageja sõnul võis tasuta ajalehtedes avaldatud reklaam seega olla juba siis suure ulatusega. Hinna osas väidab hageja, et kõnealuste reklaamiviiside puhul ulatus tuhande kontakti hind alates [konfidentsiaalne] eurost päevalehtede lisades kuni [konfidentsiaalne] euroni adresseerimata reklaamposti ja otseposti puhul. Erinevus päevalehtede reklaamihinnas ([konfidentsiaalne] eurot) ja brošüürina esitatud adresseerimata reklaamposti hinnas ([konfidentsiaalne] eurot) oli ainult ligikaudu neli eurot. Vastavalt APAM uuringule oli oluline üksnes asjaolu, et otsepostis või kuulutustes esitatud reklaamteave saabub kodumajapidamistesse.

178 Need argumendid ei tõenda, et komisjon tegi ilmse hindamisvea, kui ta vaidlustatud otsuse põhjenduses 61 järeldas, et talle kättesaadavast teabest ei piisa hageja välja pakutud turumääratluse toetamiseks. Nagu kinnitab komisjon, nähtub nimelt APAM uuringust, et esinevad olulised erinevused adresseerimata reklaamtrükiste ja ajalehereklaami vahel.

179 Esiteks, vastupidi hageja väidetele, ei ilmne APAM uuringust, et oluline on üksnes asjaolu, et otsepostis või kuulutustest esitatud reklaamteave saabub kodumajapidamistesse. Nagu kinnitab komisjon, on kõnealuse uuringu punkti 2.2.2 kohaselt reklaami puhul kõige olulisemad omadused kasulikkus, usaldusväärsus ja see, kas reklaam on informatiivne. Kuigi vastab tõele, et APAM uuringu kõnealuses osas ei ole võrreldud adresseerimata reklaamsaadetisi ja ajalehtede reklaamilisasid või ajalehtede reklaamkuulutusi – nagu kinnitab hageja –, on asi siiski nii, et need omadused puudutavad eri liiki reklaami omadusi. Kõnealusest uuringust nähtub, et adresseerimata reklaamkirjasaadetistega seotud postiteenuste ja ajalehereklaami vahelised erinevused seisnevad just nimelt nendes omadustes. Niisiis on vastavalt APAM uuringu punktile 2.2.1 otseposti põhiprobleemiks see, et sellel puudub kontekst ja seos meediakandjaga, nagu näiteks ajaleht, mistõttu adresseerimata reklaamposti peetakse kodumajapidamistes sageli kutsumata külaliseks. Kokkuvõtlikult ilmneb kõnealuse uuringu punktist 2.2.1, et kui [konfidentsiaalne]% ajalehtede saajatest võtavad koju kaasa ajalehed, milles on reklaamileheküljed, siis teeb sedasama üksnes [konfidentsiaalne]% adresseerimata reklaamposti saajatest. APAM uuringust järeldub niisiis, et adresseerimata reklaamposti lugemine on vähem tõenäoline kui ajalehereklaami lugemine. Nagu kinnitab komisjon, näitab APAM uuring veel, et ajalehereklaami usuvad lugejad rohkem ja usaldusväärsus on reklaami puhul väga oluline tegur.

180 Teiseks olgu märgitud seoses argumendiga, et otseposti ja tasuta ajalehtedes avaldatud kuulutuste hind on ligikaudu sama, et see argument põhineb APAM uuringus esitatud tuhande kontakti hinda puudutavatel järeldustel. Kõnealuse uuringu punkti 1.2 kohaselt loeb reklaamsaadetisi igas Austrias asuvas 4,3 miljonis kodumajapidamises keskmiselt 2,3 inimest. Kui arvestada seda, et 2013. aasta jaanuaris oli Austrias ligikaudu 8,51 miljonit elanikku, nagu kinnitab komisjon, ja mida hageja ei vaidlustanud vastates kohtuistungil ühele Üldkohtu küsimusele, siis ei saa järeldada, et hagejal oli õigus väites, et igas Austrias asuvas 4,3 miljonis kodumajapidamises on keskmiselt 2,3 inimest. Samuti tuleb tõdeda, et APAM uuringu punkti 2.2.1 kohaselt viskavad adresseerimata reklaamposti minema [konfidentsiaalne]% saajatest.

181 Lisaks märkis komisjon õigesti, et hageja võttis oma arvutustes aluseks oma kolmest kohaldatavast tariifist kõige madalama, nagu ilmneb APAM uuringu punktist 1.2. Osas, milles hageja õigustas sellise tariifi valikut asjaoluga, et tema väitel jaotatakse enamus otsepostist linnastunud piirkondades, kus kohaldatakse valitud tariifi, olgu märgitud, et APAM uuringu punkti 2.2.1 kohaselt elab keskmine

otseposti saaja maapiirkonnas. Lisaks tuleb tõdeda, nagu kinnitab komisjon, et asjaomase uuringu punktist 1.2 ilmneb, et hageja valis kõige väiksema kaalukategooria, kuid ei selgitanud miks just see on asjakohane. Lisaks ei ole vaidlust selles, mida rõhutab ka komisjon, et hinnad, millest lähtus hageja, ei hõlma reklaammaterjali trükkimist erinevalt ajalehtede reklaamkuulutuste tuhande kontakti hinnast.

182 Seoses sellega, et hageja väitis kohtuistungil, et komisjon ei vaidlustanud oma rakendusotsuses 2014/299 asjaolu, et adresseerimata reklaamsaadetiste ja tasuta ajalehtede kuulutustel on ühine turg, olgu märgitud, et nimetatud otsus puudutab üksnes Ungari postiturgu. Kuigi on tõsi, et kõnealuse otsuse põhjenduses 16 määratles komisjon asjaomase turuna postiettevõtjate osutatava adresseerimata reklaamtrükiste jaotamisega seotud teenuste turu, põhineb see määratlus siiski rakendusotsuse 2014/299 põhjenduses 11–15 esitatud andmetel, mis puudutavad Ungari turgu. Hageja ei ole väitnud ega tõendanud, et turuolukord Austrias oleks samasugune nagu Ungari turuolukord, mida komisjon hindas rakendusotsuses 2014/299. Need argumendid tuleb niisiis tagasi lükata.

183 Teiseks väidab hageja, et vastavalt turu määratlemise teatisele uuris ta asendatavust nõudluse ja pakkumuse aspektist ja viis APAM uuringus läbi HM testi, mis kinnitas, et Austrias on adresseerimata otseposti ja tasuta ajalehtede kuulutustel või lisadel ühine turg. Hageja väidab, et vastavalt HM testile, mis viidi läbi 248 ettevõtja hulgas ja mitte 248 isiku hulgas, nagu nähtub vaidlustatud otsusest, tooks 5% hinnatõus kaasa otseposti reklaami [konfidentsiaalne]%-se vähenemise. Selline nõudluse langus oleks nii suur, et hinnatõus ei tasuks hagejale ära. Hageja väidab, et komisjon ei võtnud vaidlustatud otsuses piisavalt arvesse tema argumente ja APAM uuringu tulemusi, sealhulgas Austria reklaamituru struktuuri ja HM testi. APAM uuringust ilmneb, et taotlejate arvates on otsepost ja ajalehekuulutused asendatavad. Hageja sõnul kujutab vaidlustatud otsuse põhjenduses 58 nimetatud Austria kohtu otsus endast üksnes hageja välja pakutud turu piiritlemise lähtekohta ja sellega ei püütud asendada esitatud analüüse ja uuringuid. Lisaks väidab hageja, et komisjon rikkus talle pandud põhjendamiskohustust, piirdudes vaidlustatud otsuse põhjenduses 61 märkimisega, et talle kättesaadavast teabest ei piisa hageja välja pakutud turumääratluse toetamiseks. Veel leiab hageja, et jättes tema poolt esitatud argumendid ja tõendid tähelepanuta, rikkus komisjon hageja õigust olla ära kuulatud.

184 Esiteks olgu märgitud, et ei saa nõustuda argumentidega, et komisjoni hinnangus on ilmne hindamisviga, kuna hageja arvates tõendab HM test, et Austrias on adresseerimata otseposti ja tasuta ajalehtede kuulutustel või lisadel ühine turg. Tegelikult ei teinud komisjon ilmset hindamisviga, kui ta järeldas vaidlustatud otsuse põhjendustes 59 ja 61, pärast seda, kui ta oli hoolikalt kontrollinud selle testi tulemusi, mille küsimustikud edastas hageja talle 2. detsembri 2013. aasta kirjaga, et talle kättesaadavast teabest ei piisa hageja välja pakutud turumääratluse toetamiseks.

185 Kui ühelt poolt võtta arvesse asjaolu, et komisjonile esitatud statistikast Austria kohta nähtub, et 2011. aastal oli Austrias ligikaudu 311 000 ettevõtjat ja küsitletud ettevõtjate hulk piirdus 248-ga, siis ei saa komisjonile ette heita, et tal tekkisid kahtlused läbiviidud uuringu esinduslikkuses. Teiseks tuleb märkida, et APAM uuringus esitatud tabelist 52 nähtub, et uuringus kasutatud ettevõtjate eristamine nende suuruse järgi ei vasta ettevõtjate jaotusele Austria majanduses. Seoses argumendiga, et eelkõige kasutavad jaekaubandusettevõtjad, kellel on sageli enam kui 250 kaastöötajat, enda reklaamimiseks tutvustavaid trükiseid, olgu märgitud, et hageja ei ole esitanud mingeid tõendeid, mis võiksid kinnitada tema valiku esinduslikkust, seda enam, et hageja klientide hulgast kõige suurema käibega 248 ettevõtja valik tulenes üksnes nende kättesaadavusest.

186 Osas, milles hageja väidab vastupidi sellele, mida järeldas komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 59, et küsitleti ettevõtjaid ja mitte isikuid, piisab märkimisest, et mõiste „isikud“ hõlmab nii füüsilisi kui juriidilisi isikuid. „Isiku“ mõiste kasutamine ei tähenda seega, et komisjon oleks olnud ebatäpne.

187 Teiseks väidab hageja, et komisjon rikkus talle pandud põhjendamiskohustust sellega, et ta piirdus vaidlustatud otsuse põhjenduses 61 märkimisega, et talle kättesaadavast teabest ei piisa hageja välja pakutud turumääratluse toetamiseks. Hageja sõnul on see kaalutlus esitatud ilma täpsustamata, kas see põhineb üksnes hageja läbi viidud uuringutel või ka Austria ametiasutustelt saadud täiendaval teabel.

Need argumendid tuleb tagasi lükata. Nimelt ilmneb vaidlustatud otsuse põhjenduses 61 kasutatud sõnast „seetõttu“, et selles põhjenduses esitatud järeldus põhineb kõnealuse otsuse põhjendustel 57–60, mis käsitlevad nii hageja läbi viidud uuringuid kui ka Austria ametiasutuste vastust.

188 Kolmandaks tuleb osas, milles hageja väidab, et tema õigust olla ära kuulatud, mis on tagatud ELTL artikliga 6 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 41, on rikutud sellega, et komisjon ei hinnanud tema esitatud argumente ja tõendeid, meenutada, et põhiõiguste harta artikkel 41 „Õigus heale haldusele“ sätestab lõikes 1, et „[i]gaühel on õigus sellele, et liidu institutsioonid, organid ja asutused käsitleksid tema küsimusi erapooletult, õiglaselt ning mõistliku aja jooksul“. Põhiõiguste harta artikli 41 lõike 2 punkti a kohaselt hõlmab see õigus muu hulgas seda, et igaüks kuulatakse ära enne seda, kui tema suhtes kohaldatakse üksikmeedet, mis võib teda kahjustada. Hea halduse põhimõtet puudutavast kohtupraktikast tuleneb, et kui liidu institutsioonidel on kaalutlusõigus, siis on liidu õiguskorraga haldusmenetlustes antud tagatiste järgimine veelgi tähtsam. Nende tagatiste seas on muu hulgas pädeva institutsiooni kohustus hinnata hoolsalt ja erapooletult asjaomase juhtumi kõiki olulisi asjaolusid (kohtuotsus 21.11.1991, Technische Universität München, C-269/90, EKL, EU:C:1991:438, punkt 14). Nagu ilmnes eespool punktidest 176–187, ei ole komisjon seda kohustust rikkunud.

189 Seega tuleb kuues väide tagasi lükata.

190 Seoses hageja määratud eksperdi tunnistajana ärakuulamise taotlusega (vt punkt 174 eespool), tuleb märkida, et hageja arvates tuleb nimetatud ekspert ära kuulata saamaks selgitusi seoses APAM uuringu, kättesaadavuse kriteeriumide ja tuhande kontakti hinna ning adresseerimata reklaamsaadetiste ja kuulutuste tasuta ajalehtedes asendatavust tõendavate tulemustega. Selles osas tuleb sedastada, et kuna see taotlus esitati repliigi staadiumis, ilma hilinemist mingil moel põhjendamata, siis tuleb see 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 48 lõike 1 kohaselt vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata. Üldkohus sedastab, et tal on igal juhul eeltoodust ja toimiku materjalidest lähtudes ning kohtuistungil Üldkohtu küsimustele vastuseks esitatu põhjal piisavalt teavet ning, et sellest tulenevalt on ta kursis kõigi asjakohaste majanduslike küsimustega, et otsustada kas komisjon tegi ilmse hindamisvea. Seega tuleb see taotlus tagasi lükata käsitletava väitega seotud osas.

Seitsmes väide, mis käsitleb põhjenduse puudumist ja põhjendamiskohustuse rikkumist seoses adresseeritud ja adresseerimata ajalehtede tavakandega seotud postiteenuste turu otsese avatusega konkurentsile

191 Hageja väidab, et komisjon rikkus talle pandud põhjendamiskohustust, kui ta tuvastas vaidlustatud otsuse põhjendustes 65–69, et adresseeritud ja adresseerimata ajalehtede tavakandega seotud postiteenused ei ole Austrias otseselt konkurentsile avatud. Hageja leiab, et kui komisjon oleks võtnud arvesse kõiki asjasse puutuvaid fakte, siis oleks ta jõudnud järeldusele, et päevalehtede, nädalalehtede ja kuuväljaannete tavakandel on ühine turg ja hageja tegevus sellel turul on otseselt avatud konkurentsile. Nii toimides rikkus komisjon väidetavalt ka hageja õigust olla ära kuulatud. Oma argumentide tõendamiseks ja selgitamaks 2013. aasta septembris konsulteerimisfirma E läbiviidud uuringut „Austrian delivery market for newspapers“ (Austria ajalehekande turg; edaspidi „ADMN uuring“) palus hageja kohtuistungil, et tunnistajana kuulataks ära tema määratud ekspert, kes on ADMN uuringu autor.

192 Vaidlustatud otsuse põhjendustest 65–69 ilmneb, et komisjon järeldas, et adresseeritud ja adresseerimata ajalehtede tavakandega seotud postiteenused ei ole Austrias otseselt konkurentsile avatud ja et seega ei kohaldata direktiivi 2004/17 artikli 30 lõiget 1 lepingute suhtes, mille eesmärk on võimaldada kõnealuseid tegevusi Austrias. Komisjon jõudis sellisele järeldusele, tuvastades vaidlustatud otsuse põhjenduses 65, et otsuses 2007/564 eristati ajalehtede varajast kannet ja tavakannet. Vaidlustatud otsuse põhjenduse 66 kohaselt ei tegele hageja ajalehtede varajase kandega, küll aga ajalehtede tavakandega. Vaidlustatud otsuse põhjendustes 67 ja 68 tuvastas komisjon, et asjaomaseks

turuks on adresseeritud ja adresseerimata ajalehtede tavakandega seotud postiteenuste turg ja hagejale kuulub sellest [konfidentsiaalne]%-di suurune turuosa. Peamised konkurendid on kirjastajate loodud riigi- või piirkondliku tasandi võrgustikud, mis kannavad kodumajapidamistesse adresseeritud ja adresseerimata ajalehti. Kuid nende konkurentide kumulatiivne turuosa on vaid [konfidentsiaalne]%.

193 Esiteks tuleb märkida seoses argumendiga, et komisjon rikkus talle pandud põhjendamiskohustust, et hageja väitel ei kujuta vaidlustatud otsuse põhjenduses 65 esitatud üldine viide varasemale otsusele endast piisavat põhjendust. Hageja sõnul käsitleb varasem otsus Soome postisaadetiste kättetoimetamise turgu ja komisjon ei ole põhjendanud, miks on tema arvates seotud Soome turuolukord ja konkreetne olukord Austria turul ning sellest otsusest ei ilmne ühtegi põhjust, miks komisjon eristas ajalehtede varajast kannet ja tavakannet. Hageja väidab, et kuna erinevate liikmesriikide turgude struktuurid olid osati väga erinevad, siis oleks komisjon pidanud oma otsuse mõistetavuse huvides tõendama Soome ja Austria ajalehekande turu sarnasust. Komisjon oleks ka pidanud hindama konkreetselt Austria turuolukorda ja selle alusel oma otsust põhjendama.

194 Selles osas tuleb märkida, et kuigi vastab tõele, et vaidlustatud otsuses ei ole esitatud ühtegi sisulist põhjendust, mis õigustaks seda, et komisjon eristas ajalehtede varajast kannet ja tavakannet, on selles otsuses siiski viidatud komisjoni praktikale nagu see ilmneb otsusest 2007/564, millega jäetakse Soome teatud postiteenused välja direktiivi 2004/17 kohaldamisalast. Otsuse 2007/564 põhjendustest 13 ja 14 nähtub, et komisjon eristas oma praktikas ajalehtede varajast kannet ja tavakannet. Eelnevalt on juba sedastatud, et hageja oli vahetult kaasatud haldusmenetlusse ja komisjon oli hageja määratud eksperdile isegi saatnud otsuse eelnõu ja seda temaga arutanud 28. märtsil 2014 peetud koosolekul (vt punkt 83 eespool). Kõnealusel koosolekul arutatud otsuse eelnõus sisaldus juba vaidlustatud otsuse põhjenduse 65 tekst.

195 Lisaks ilmneb komisjoni poolt hagejale 28. novembril 2013 saadetud kirjast ja 5. detsembril 2013 Austria Vabariigile saadetud kirjast, et komisjon oli teavitanud hagejat ja nimetatud liikmesriiki asjaolust, et oma varasemas praktikas on ta eristanud ajalehtede varajast kannet ja tavakannet. Hageja määratud eksperdile 13. jaanuaril 2014 saadetud kirjas oli komisjon sellist eristamist sõnaselgelt maininud.

196 Lisaks olgu märgitud, et oma taotluse punktis 3.1.6, mis käsitleb adresseeritud ja adresseerimata ajalehtede tavakandega seotud postiteenuste turgu, piirdus hageja sisuliselt väitega, et asjaomane turg hõlmab adresseeritud ja adresseerimata päevalehtede, nädalalehtede ja kuuväljaannete kannet Austrias ja viitas selles osas üldiselt ADMN uuringule. Seda tehes ei esitanud hageja ühtegi põhjendust, miks on ekslik komisjoni praktika ajalehtede varajase kande ja tavakande eristamise osas. Osas, milles hageja väidab, et ta on tõendanud turu määratlemise kriteeriumid ADMN uuringu teatud leheküljel, olgu märgitud, et hageja viidatud kohas on üksnes kirjeldatud kohtujurist Jacobsi ettepanekut kohtuasjas Bronner (C-7/97, EKL, EU:C:1998:264). Nimetatud ettepaneku punktist 31 ilmneb aga, et viidatud kohtuasjas jäeti täpsem turu määratlus lahtiseks. Euroopa Kohus jättis kohtuotsuses 26.11.1998, Bronner (C-7/97, EKL, EU:C:1998:569, punkt 34), turu piiritlemise liikmesriigi kohtu hinnata.

197 Kuna hagejat oli niisiis komisjoni praktikast teavitatud ja – nagu kinnitab komisjon – kuna hageja ei ole sisuliselt põhjendanud, miks peaks kohaldama teistsugust turu määratlust ja kuna komisjon ei olnud kohustatud võimalikke vastuväiteid ennetama (vt punkt 46 eespool), siis ei saa asuda seisukohale, et komisjon rikkus eespool punktides 20 ja 46 nimetatud põhjendamiskohustuse nõudeid (vt selle kohta kohtuotsus, 1.7.2010, AstraZeneca *vs.* komisjon, T-321/05, EKL, EU:T:2010:266, punkt 81 ja seal viidatud kohtupraktika).

198 Teiseks tuleb märkida seoses hageja väitega, mis puudutab põhjenduse puudumist ja tema õiguse olla ära kuulatud rikkumist (vt selle kohta punkt 188 eespool), et hageja leiab sisuliselt, et komisjon ei hinnanud piisavalt tema argumente ja ADMN uuringut, mis ta esitas haldusmenetluses. Hageja sõnul esitas ta taotluses direktiivi 2004/17 artikli 30 kohaldamise kohta üksikasjalikud asjaolud selle kohta, et asjaomaste toodete turg hõlmab adresseeritud ja adresseerimata päevalehtede, nädalalehtede ja

kuuväljaannete kannet Austrias. Hageja väidab viidates ADMN uuringule, et lisaks temale on veel kaks võrku, mis pakuvad ajalehtede ja ajakirjade kande teenust kogu riigis. Lisaks märkis hageja oma taotluses, et kõigil tema konkurentidel on vabalt võimalik tegeleda ajalehtede ja ajakirjade kandega ja päevalehtede sektoris oli tema turuosa [konfidentsiaalne]%. Isegi kui ajalehtede ja ajakirjade kande hulka arvata ka nädalas või kuus korra ilmuvad väljaanded, on hagejal siiski [konfidentsiaalne]% suurune turuosa, mis on ka teistele posti kättetoimetajatele otseselt konkurentsile avatud. Hageja sõnul oleks komisjon ADMN uuringust lähtudes pidanud igal juhul piiritlema asjaomase turu täpselt, vastupidi sellele, mida ta tegi vaidlustatud otsuse põhjenduses 6 ja vastupidi asjaomase turu määratlemise teatise punktis 41 esitatule. Lisaks oli hageja sõnul tema konkurentide võrk Austrias juba olemas ja nad võisid iga hetk turule tulla.

199 Esiteks tuleb märkida, et nendest argumentidest ei nähtu, et komisjon tegi vaidlustatud otsuse põhjenduses 67 ilmse hindamisvea, kui ta määratles asjaomaste toodete turuna adresseeritud ja adresseerimata ajalehtede tavakandega seotud postiteenuste turu ja välistas ajalehtede varajase kande teenused. Nimelt on juba tuvastatud (vt punkt 196 eespool), et hageja ei ole oma taotluses esitatud argumentides ja ADMN uuringus, millele ta viitas Üldkohtus, toonud ära ühtegi põhjust miks komisjoni praktikas ja vaidlustatud otsuses on eksitud ajalehtede varajase kande ja tavakande eristamise osas.

200 Lisaks olgu märgitud seoses hageja taotluses ja ADMN uuringus esitatud üldise viitega, et eelnevalt on juba sedastatud, et lihtsalt viitamine lisadele ei saa asendada sellise sisulise õigusliku argumentatsiooni puudumist, mis peab olema esitatud hagiavalduses endas, kuna Üldkohtu ülesanne ei ole lisadest otsida ja teha kindlaks neid väiteid ja argumente, mida võib lugeda hagi aluseks olevateks, kuna lisadel on üksnes tõenduslik ja abistav ülesanne (vt punkt 151 eespool). Seetõttu tuleb kõnealune viide vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata. Igal juhul tuleb asuda vastupidisele seisukohale, kui väidab hageja, ja sedastada, et ADMN uuring sisaldab ka kaalutlusi, mille kohaselt tuleb asjaomase turu määratlemisel eristada ajalehtede varajast kannet ja tavakannet. Nimelt toimub selle uuringu punkti 1 kohaselt ajalehekanne erinevatel kellaaegadel ja see kujutab endast üht kvaliteeditegurit. Sama uuringu sama punkti kohaselt peavad päevalehed jõudma postkasti hommikul enne kui inimesed kodunt lahkuvad, samas kui nädalalehti ja piirkondlikke lehti, mida rahastatakse peamiselt reklaami arvelt, kantakse laiali päeva jooksul, kuna nende puhul ei ole ajafaktor nii oluline.

201 Teiseks tuleb tõdeda, et hageja ei ole vaidlustanud komisjoni järeldust vaidlustatud otsuse põhjendustes 66 ja 68, mille kohaselt hageja ei tegele varajase ajalehekandega ja millest ilmneb, et hageja turuosa adresseeritud ja adresseerimata ajalehtede tavakandega seotud postiteenuste turul oli [konfidentsiaalne]%.

202 Kolmandaks toob hageja seoses ADMN uuringuga esile, et komisjon oleks igal juhul pidanud läbi viima asjaomase turu täpse piiritlemise adresseeritud ja adresseerimata ajalehtede kandega seotud postiteenuste puhul. Hageja väitel on ebaõiged vaidlustatud otsuse põhjenduses 6 esitatud kaalutlused, mille kohaselt võib turu täpselt määratlemata jätta. Hageja sõnul oli tingimata vaja turg täpselt määratleda kohtupraktikas ja turu määratlemise teatise punktis 41 kirjeldatud meetodite abil.

203 Nende argumentidega ei saa nõustuda. Osas, milles hageja viitab asjaomaste toodete turu määratlemiseks ADMN uuringule, on tema argumendid juba tagasi lükatud (vt punkt 200 eespool). Seejärel tuleb märkida seoses hageja viitega vaidlustatud otsuse põhjendusele 6, et sellest põhjendusest, mis kuulub vaidlustatud otsuse õiguslikku põhjendusse, tuleneb, et ehkki teatavatel juhtudel võidakse ette näha turu kitsamat määratlust, võib asjaomase turu täpse määratluse jätta vaidlustatud otsuses lahtiseks, kuni analüüsi tulemus jääb samaks, olenemata sellest, kas see põhineb kitsal või laial määratlusel. Kuigi käesoleval juhul oli komisjon jätnud asjaomase turu täpse määratluse lahtiseks, muu hulgas seoses B2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud postiteenustega, nagu ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 29, siis ei olnud see siiski nii adresseeritud ja adresseerimata ajalehtede tavakandega seotud postiteenuste puhul.

204 Lisaks tuleb seoses argumendiga, mille kohaselt oleks komisjon pidanud turu täpselt piiritlema kohtupraktikas ja turu määratlemise teatise punktis 41 kirjeldatud meetodite abil, mille kohaselt tarbijate eelistused kujutavad endast olulist kriteeriumi, millega tuleb arvestada kahe toote asendatavuse hindamisel nõudluse aspektist, meenutada, et selle asjaolu tõendamiskoormis, et direktiivi 2004/17 artikli 30 lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud, lasub taotlejal ning asjaomasel liikmesriigil ja komisjonil on käesoleval juhul üksnes piiratud pädevus võrreldes talle liidu konkurentsiõiguses määrustega nr 1/2003 ja nr 139/2004 antud ulatusliku uurimispädevusega (vt punkt 41 eespool). Käesoleval juhul oli niisiis hageja ülesanne esitada piisavad tõendid asjaomase turu määratlemiseks.

205 Neljandaks olgu seoses argumendiga, mille kohaselt oli hageja konkurentide võrk Austrias juba olemas ja nad võisid iga hetk turule tulla, kuna neil ei olnud turule sisenemiseks mingeid takistusi, märgitud, et silmas pidades hageja suuri turuosi adresseeritud ja adresseerimata ajalehtede tavakande turul, st [konfidentsiaalne]%, ning B2X ja C2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud riigisisesel postiteenuste turul [konfidentsiaalne]% (vt punktid 99 ja 139 eespool), ei saa asuda seisukohale, et komisjon tegi ilmse hindamisvea, järeldades, et adresseeritud ja adresseerimata ajalehtede tavakandega seotud postiteenused ei ole Austrias otseselt konkurentsile avatud.

206 Seega tuleb seitsmes väide tagasi lükata.

207 Üldkohus sedastab seoses hageja määratud eksperdi tunnistajana ärakuulamise taotlusega (vt punkt 191 eespool), et tal on eeltoodust ja toimiku materjalidest lähtudes ning kohtuistungil Üldkohtu küsimustele vastuseks esitatu põhjal piisavalt teavet ning et sellest tulenevalt on ta kursis kõigi asjakohaste majanduslike küsimustega, et otsustada, kas komisjon tegi ilmse hindamisvea. Seega tuleb see taotlus tagasi lükata käsitletava väitega seotud osas.

208 Kõike eelnevat arvestades tuleb hagi rahuldada osas, mis puudutab B2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud rahvusvahelisi postiteenuseid (vt punkt 163 eespool). Sellest tulenevalt tuleb vaidlustatud otsus tühistada osas, milles on märgitud, et direktiivi 2004/17 kohaldatakse jätkuvalt Austria B2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud postiteenuste rahvusvahelise turu suhtes. Ülejäänud osas tuleb jätta hagi rahuldamata.

Kohtukulud

209 Vastavalt kodukorra artikli 134 lõikele 3 jäetakse kummagi poole kohtukulud tema enda kanda, kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks. Kui kohtuasja asjaolud seda õigustavad, võib Üldkohus otsustada, et lisaks enda kohtukulude kandmisele mõistetakse poolelt välja ka osa teise poole kohtukuludest.

210 Käesoleval juhul olgu meenutatud, et kõnealuses asjas tuleb rahuldada hageja nõuded osas, mis puudutavad vaidlustatud otsuse tühistamist osas, mille kohaselt kohaldatakse direktiivi 2004/17 jätkuvalt Austria B2X adresseeritud kirjasaadetistega seotud rahvusvaheliste postiteenuste turu suhtes. Hagi tuleb seevastu rahuldada osas, milles see käsitleb teiste asjaomaste postiteenuste turge. Kohtuasjas asjaolusid õiglaselt hinnates tuleb hageja kohtukulud jätta tema enda kanda ja temalt tuleb mõista välja kaheksa kümnendikku komisjoni kohtukuludest. Kaks kümnendikku komisjoni kohtukuludest tuleb jätta tema enda kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (viies koda)

otsustab:

1. **Tühistada komisjoni 2. aprilli 2014. aasta rakendusotsus 2014/184/EL teatavate Austria postiteenuste väljajätmise kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/17/EÜ (millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused) kohaldamisalast osas, milles on märgitud, et direktiivi 2004/17 kohaldatakse jätkuvalt äriklientidelt äriklientidele ja äriklientidelt eraklientidele adresseeritud kirjasaadetistega seotud rahvusvaheliste postiteenuste turu suhtes Austrias.**

2. **Jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.**

3. **Jätta Österreichische Post AG kohtukulud tema enda kanda ja mõista talt välja kaheksa kümnendikku Euroopa Komisjoni kohtukuludest.**

4. **Jätta kaks kümnendikku komisjoni kohtukuludest tema enda kanda.**

Dittrich Schwarcz Tomljenović

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 27. aprillil 2016 Luxembourgis.

Allkirjad